[რ]უსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კვირა, 14 (1) აპრილი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 30 კაპ.

გაზეთი ღირს: 1 თვით 6 მ. 50 კ., ცალკე ნომერი ყველგან 30 კაპ. საზღვარ-გარეთ ორჯერ მეტი. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—50 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 11 ნახ. ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почт. ящ. 199. Редакція „Эртоба“. სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 75 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 75

გრძელდება ხელის მოწერა 1918 წლისთვის

ყოველ დღიურ გაზეთ

„ერთობა“-ზე

1 თვით — 6 მან. 50 კ. ცალკე № ყველგან 30 კ.

გაზეთის დაკვეთა შეიძლება შემდეგი მიხამართით:

Тифлисъ почт. ящикъ № 199. РЕДАКЦІЯ „ЭРТОБА“

ამხ. და თანამგრძნობთ გთხოვთ ხელის მოწერას ნუ დააყოვნებენ.

კონსტანტინე ზურაბის ძე ფარცხალაძე, მეუღლე მისი სოფიო კარპოვის ასული და დები: ნინა და ოლღა ფარცხალაძეები გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ხანგრძლივი ავათმყოფობის შემდეგ 28 მარტს საღამოს 8 საათზე გარდაიცვალა

პაპაპი ზურაბის ძე ფარცხალაძე

პანაშვიდი 30, 31 მარტს სად. 7 ს. გამოსვენება 1 აპრილს, კვირას დილის 10 ს. არკადიის ქუჩ. № 1, ქვაშვეთის ეკლესიაში. დასაფლავება წმინდა ნინოს სასაფლაოზე. (3—3)

თფილისის გუბერნიის სასურსათო გამგეობა აუწყებს სა[ს]ურსათო და სხვა რევოლიუციონურ ორგანიზაციებს, რომ კვირას 1 აპრილს (ახ. სტ. 14 აპრილს) დღის 12 საათზე დიდუბის ეკლესიის გალავანში მიცვალებულის სასაფლაოზე გადახდილ იქნება ორმოცი დღის პანაშვიდი ტრაღიკულად გარდაცვალებულის თფილისის გუბერნიის სასურსათო გამგეობის წევრის

გიორგი ვასილის ძე დალაქიშვილის

სულის მოსახსენებლად. (1—1)

გულ დათუთქული დედა ნინო, დები ოლია და მაშო, ძმები: ლადო, პეტრე, პავლე და ირაკლი, ბიძები: გაბრიელ, ერმალო და გიგო შანიძეები ცოლ-შვილითურთ ღრმა დამწუხრებით აუწყებენ ნათესავთა, მეგობართა და ნაცნობთ, რომ 30 მარტს, ნაშუადღევის სამ საათზე, ხანმოკლე მაგრამ მძიმე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათი საყვარელი და დაუვიწყარი

იასონ (სამსონ) ბესარიონის ძე შანიძე

პანაშვიდი დღეს, კვირას და ხვალ, ორშაბათს, საღამოს 7 ნახ. საათზე, (მლეთის შესახვევი, № 9). გამოსვენება სამშაბათს, დილის 9 საათზე, ქვაშვეთის ეკლესიაში. წირვის შემდეგ წასვენება და დაკრძალვა მოხდება კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. 2—1

პურის ბარათები

[შ]აბათიდან, 26 მარტიდან ყველა უბნის საბარათო ბიუროებში დაიწყება აპრილისათვის პურის ბარათების დარიგება.

პურის ბარათებს იძლევიან სასურსათო (შაქრის) ბარათის წარდგენის შემდეგ.

პურის ბარათების დარიგების დროს დროებით შეწყდება ახალი სერიის სასურსათო ბარათების (აპრილის, მაისის, ივნისის) მიცემა.

სახლის კომიტეტებმა კეთილ ინებონ და წინდაწინვე შეიძინონ პურის [ბ]არათები სახლის ორგანიზაციის წევრებისათვის.

თვითეული პურის ბარათი ღირს 25 კაპ.

(5—5) ქალაქის გამგეობის საბარათო განყოფილება

კვირას, 1 აპრილს (ახალ. სტილ. 14), დილის 10 საათზე, პუშკინის სახელობის შკოლის დარბაზში (ხარფუხი, 5 უბანი) დანიშნულია.

საერთო პატიული კრება

ს. დ. მ. პ. ყველა წევრებისა, რომლებიც სცხოვრობენ მე-5 სამ. უბანში.

დღის წესრიგი:

1) მოხსენება მიმდინარე მომენტზე.
2) მოხსენება სახლების კომიტეტებზე.
3) წითელი გვარდიელების შესახებ.
4) არჩევნები მე-5 სამ. უბნის მცირე კოლექტივის წევრებისა.
5) მიმდინარე კითხვები.

ამხანაგებს თხოვენ იქონიონ თან საწევრო ბარათები, რომლების შეცვლა [ადგი]ლზე უკვე შეიძლება. (2—2)

ევროპიული აბრეშუმის ჭიის თესლი (გრენა)

[ვ]ხტესა და მანდალაკის ფირმისა—ფრანგული ყვითელი ჯიშის და Société [S]ericicola de Provence ყვითელი და ბაღდადის ჯიშისა. (შემოწმებულია კავკა[ს]ის სააბრეშუმო სადგურის მიერ). შემოხვეული აქვს კავკასიის სააბრეშუმო სად[გუ]რის თეთრი ბანდეროლი. იყიდება კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებაში (ბარიატინსკის ქ. № 5). (2—2)

მომხმარებელთა საზოგადოება „ალორძინება“-ს

საზოგადო კრების

[გა]რძელება შესდგება დღეს 14 აპრილს ახალი სტილით (ძვ. სტ. 1 აპრილი) სახალხო უნივერსიტეტის შენობაში (მიხეილის ქ. № 91) დილის ათ საათზე.

დღის წესრიგი:

1) 1917 წლ. მოგების განაწილება.
2) 1918 წლ. ხარჯთა აღრიცხვა.
3) მიმდინარე საქმენი.
4) საზოგადოების საადმინისტრაციო წევრების არჩევა.

კრება, როგორც მეორეჯერ მოწვეული, კანონიერათ ჩაითვლება რამდენი [წე]ვრიც არ უნდა გამოცხადდეს. (2—2)

თფილისის სახელოსნო კლუბი

[კვი]რას 1 აპრილს (ახ. სტ. 14 აპრილს) საღამოს 7 საათზე გამგეობისაგან დანიშნულია მეორედ

წევრთა საერთო კრება

[კრ]ების მიზანია წევრთა კანდიდატების არჩევა და სხვადასხვა საჩივრების განხილვა ზოგიერთი წევრთა არათავაზიანი ქცევის შესახებ.

[კრ]ება კანონიერად ჩაითვლება რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწრას. (1—1)

თფილისის ტრამვაის

[ად]მინისტრაცია ამით აცხადებს, მოქალაქეთა საყურადღებოდ, რომ ვინაიდან საღამო[ობ]ით ნავთლუღში ყოველ ღამ შეუწყვეტელი სროლა სწარმოებს, ამიტომ ტრამ[ვაი]ს მოძრაობა ზემოხსენებულ რაიონის ლიანდაგზე შეწყდება საღ. 9 საათიდან.

ტრაპიზონი და ბათუმი

ჩვენ ზავისათვის გავეშურეთ ტრაპიზონისაკენ. ოსმალეთი კი საომრად ვამოეშურა ჩვენსკენ. ჩვენ გვინდოდა და დღესაც მოწადინებული ვართ ძმათა სისხლის ღვრა ავიცდინოთ, მაგრამ ოსმალეთის აგენტები არა თუ გარეშე ძალას, შინაურ მოძმეებსაც სამღვთო ომს უცხადებენ ჩვენს წინააღმდეგ. მთელ მუსულმანობაში გაისმის ამ კაცთა მოძულეების ქადაგება, ყველა არა მუსულმანთა, ყველა „გიაურთა“ წინააღმდეგ იარაღის ხელში აღებისა.

და ამ რიგათ ერთი მხრით რაუფ-ბეი ემასლაათება ჩვენს დელეგატებს, მეორე მხრით ვეხიბ-ფაშა აგზავნის თავის ჯარებს.

ასეთ პირობებში არავითარი ზავის ჩამოგდება არ შეიძლება. იქით გადაიხრება სასწორი ბრძოლისა—ისინი უმატებენ თავის მოთხოვნილებებს, აქეთ თუ გადმოიხარა, ჩვენ ვერ დავაკმაყოფილებთ ოსმალეთის სურვილებს. ამ რიგათ თვით მოლაპარაკება რყევასა და დაუდგრომლობას განიცდის.

აქედან ჩანს, რომ ოსმალეთს სურს, რათაც უნდა დაუჯდეს, ამიერ-კავკასიაში შემოიჭრას, ჩვენი ქვეყანა თავის მონათ აქციოს. ამ მიზნით იგი ჯერ თხოულობს ყარსის და ბათუმის მისთვის ჩაბარებას, შემდეგ კი აქეთ გამოეშურება, რაკი ამ ციხე-სიმაგრეებს ხელში ჩაიგდებს.

და განა ასეთ პირობებში ჩვენ შეგვიძლია რაიმე ზავზე ხელი მოვაწეროთ?

ჩვენ ვიწვევთ ყველა ამხანაგებს, ყველა მოქალაქეს მოგვაწოდოს თავის შეხედულება ამ საგანზე. გვითხრან, თუ ვინმეა მოსხრე, რომ ოსმალეთის უღელში ჩვენის ხებით შევებათ, რომ ჩვენი ოჯახის დაწიოკება-აოხრებას ჩვენი ნებით დავთანხმდეთ.

საზავო მოლაპარაკება მეტათ კრიტიკულ მდგომარეობაშია; მხოლოდ სასწაულს შეუძლია მისი გამობრუნება. ოსმალთა ფაშებს არ ესმის ჩვენი დემოკრატიის ენა. მათ არ შეუძლიათ გაიგონ ამიერ-კავკასიის სულისკვეთება. ფაშებმა იციან მხოლოდ ერთი საერთაშორისო ლაპარაკი—იარაღის ჩხრიალი, ტყვიის ზუზუნი. ომში გამარჯვებული იმარჯვებს საზავო მოლაპარაკებაშიაც. ომში დამარცხებული—ზავშიაც დაჩაგრული დარჩება.

ეს ასეა ყოველთვის, მარა დღევანდელი საზავო მოლაპარაკება იმით განსხვავდება ნორმალურისაგან, რომ მას ომიც თან ახლავს.

ამ მხრივ იგი თვით არის ნაწილი ომიანობის. ტრაპიზონი ამ ჟამათ საზავო ტრიბუნა კი არ არის, არამედ საომარი ციხე, სადაც დიპლომატები ამა თუ იმ საშუალებით ცდილობენ თავის ჯარს, თავის იარაღის გამარჯვება მოუპოვონ, მოწინააღმდეგეს თვალები აუხვიონ. ასეთ მიზანს ემსახურება ოსმალეთის დიპლომატია. ჩვენი დემოკრატიული წარმომადგენლები კი გულწრფელათ მონდომებული არიან ზავი ჩამოაგდონ. და ამ გულწრფელი სურვილით ოსმალეთი ბოროტათ სარგებლობს. ეს გულწრფელი სურვილი ჩვენ ოსმალეთის ფაშების მუხანათობის გამო ჩვენ შემდეგ ომს გვგვიძნელებს, გაგვიხანგრძლივებს. ოსმალეთის საზავო მოლაპარაკება თვალთმაქცობაა, მატყუარობაა.

თორემ განა შეიძლება ერთად ომი და საზავო მოლაპარაკება?

და თუ თოფ-ზარბაზნების გრიალი არ შეწყდება—უნდა შეწყდეს კომედია—ტრაპიზონში, გაიგოს ხალხმა სრული სიმართლე, შეხედოს სინამდვილეს პირდაპირ თვალებში და თქვას: სურს მონობა თუ თავისუფლება. პირველს ოსმალეთი მოუტანს, მეორეს თავგანწირული ბრძოლა. ხალხმა თვით აირჩიოს, რა გზით ურჩევნია სიცოცხლე...

ჩვენ სოციალ-დემოკრატები, ვამბობთ, რომ მონობას ნიკოლოზ ჯალათისას 30 წლიწადი ვებრძოდით და დავამხვეთ, არა იმისთვის, რომ ახალი ფარეშო უღელი დაგვიდვა კისერზე, ჩვენ ყველა რევოლიუციონერს, ყველა დემოკრატს, ყველა ხალხის გულშემატკივარს ვიწვევთ თავის უფლების დასაცავათ. ჩვენთვის აქ არჩევანი არ არსებობს. ხალხის კეთილდღეობა უზენაესი კანონია ჩვენთვის. ხალხის კეთილდღეობა კი მოითხოვს ოსმალეთის ძალმომრეობის წინააღმდეგ გამკლავებას. მართალია, ეს ბევრ მსხვერპლს შეიწირავს, მაგრამ ბევრათ ნაკლებს, ვინემ ოსმალეთის მონობაში ჩავარდნა.

მონობის უღელი, რომელსაც ფაშები დაადგამენ ჩვენ ხალხს, მასაც გასწყვეტს, მის ცოლშვილსაც, ოჯახსაც გაანადგურებს, ჩვენს შვილიშვილსა და შთამომავლობასაც სატირლათ დაურჩება დაგვწყევლის ჩვენი მომავალი თაობა, თუ ჩვენი ხელით კისერზე დადგმული უღელი ვუანდერძეთ. შეგვაჩვენებს ჩვენი ძირი და მომავალი, თუ მტერი მათ ბატონათ დავუჯინეთ. ერთათ ერთია ჩვენი გზა—გზა თავისუფლების დაცვისა. და მოღალატეა—ვინც ამ გზიდან გადაუხვევს. უღირსია, ვინც ახლა ლაჩრობას გამოიჩენს. გაუკუღმართებული, ვინც თავისუფლებისთვის მებრძოლთ გამოეთიშება. ყველამ ერთათ ბრძოლისაკენ! იარაღია ჩვენი მხსნელი, იარაღია მხსნელი თავისუფლების, დემოკრატიის, ხალხის, გლეხის და მუშის. მაშ ყველანი საომრათ გავემზადოთ, ამხანაგებო და მოქალაქენო!

ჩვენ და ოსმალეთი

ამ რამდენიმე თვის წინათ ოსმალეთი იძულებული იყო ამიერ-კავკასიის „დამოუკიდებელ“ მთავრობისათვის წინადადებით მიემართა და კაცთ მოყვარეობისა და ცივილიზაციის სახელით სისხლის ღვრის შეჩერება ეთხოვა. ოსმალეთი სურვილს გამოსთქვამდა, რომ სამუდამო ზავი შეკრულიყო და კეთილმეზობლური განწყობილება დამყარებულიყო ამ ორ სახელმწიფოთა შორის.

მაგრამ ეს იყო იმ დროს, როცა ამიერ-კავკასიის დემოკრატია ძლიერი იყო თავისი ერთობით, როცა რუსეთის ჯარს ჯერ კიდევ არ მიეტოვებინა ფრონტი და ოსმალეთი გარეშე საფრთხის წინაშე იდგა.

დღეს კი ოსმალეთს ეტყობა, ხელსაყრელი დრო დაუდგა. მართალია ის დღესაც ისევ უძლურია, როგორც ამ სამი თვის უკან იყო, მას შემდეგ მას არავითარი რეალური ძალა არ შემატებია, მაგრამ, სამაგიეროთ, ჩვენმა სისუსტემ იჩინა თავი: ჩვენში თავი წამოყო შინაურმა ანარქიამ და ჩვენი ძალები მის ჩაქრობას უნდება. გარდა ამისა, თითქოს წინდაწინ შეთანხმდენო, ოსმალეთის მთავრობას დახმარების ხელი გაუწოდეს ჩვენმა ბოლშევიკებმა. მათ არ იკმარეს ის, რომ ამიერ-კავკასიის ინტერესები ერთხელ უკვე გაჰყიდეს ბრესტლიტოვსკში და ჩვენი კუთხის მნიშვნელოვანი ნაწილები—ბათუმი და ყარს-არდაგანი ოსმალეთს დაუთმეს. დემოკრატიის მოღალატეებმა ოსმალეთისადმი გამოიჩინეს ერთგულება და ბრესტში მიცემულ თამასუქის განაღდებას შეუდგენ. მათ დაიწყეს პროპაგანდა მობილიზაციის წინააღმდეგ სწორეთ იმ დროს, როცა ოსმალეთმა ჩვენი საზღვრებისკენ იწყო მოძრაობა და დემოკრატიის ორგანოების და წითელ გვარდიის წინააღმდეგ აგიტაციით გახულიგანებულ ჯარისკაცების აჯანყებები მოაწყვეს. ამ ბოლო დროს ესეც არ იკმარეს და ვითომცდა საბჭოთა მთავრობის სადიდებლათ სოხუმი და ბაქო „დაიპყრეს“, რასაც ბაქოში ერთა შორის შუღლის გამწვავება და ძმათა შორის სისხლის-ღვრა მოჰყვა.

ოსმალეთის აგენტებმა, ეტყობა, კარგათ გაითვალისწინეს შექმნილი მდგომარეობა და ჩვენს შინაურ უძლურებაზე ფიქრობენ საკუთარ ძლიერების აგებას. ოსმალეთი ეყრდნობა აგრეთვე ამიერ-კავკასიის იმ ელემენტებს, რომელნიც მოხერხებულ დროს უცდიდენ და ახლა ზურგიდან გვეცემიან. ამიტომ არის, რომ ოსმალეთმა წინანდელი სამშვიდობო კილო შესცვალა, კეთილ-მეზობლურ განწყობილებაზე ზრუნვა უკუაგდო და ულტიმატუმს ულტიმატუმზე გვიყენებს, ბათუმის და ყარსის დაცლას მოითხოვს. მან კარგათ იცის, რომ ჩვენ ბრესტის ხელშეკრულებას თავიდანვე არ ვცნობთ, ჩვენი დელეგაცია ოსმალეთის დელეგაციასთან ერთად იმუშავებს ტრაპიზონში შეთანხმების ახალ პირობებს, მაგრამ თითქოს ეს მისთვის უცნობი იყოს, ოსმალეთი დღეს მოითხოვს ჩვენგან ბრესტის ხელშეკრულობის მიღებას.

ცხადია, ოსმალეთი ეყრდნობა არა საკუთარ ძალას, ის იმედებს ამყარებს ჩვენს დასუსტებაზე. ეს გარემოება ნებას გვაძლევს ჩვენს მომავალს იმედით ვუცქიროთ დ[ა] გათავხედებულ მტრის წინააღმდეგ ქვედი არ მოვიხაროთ. ოსმალეთის წინააღმდეგ ბრძოლა მით უფრო საჭიროა, რომ თუ მან ორი თვის განმავლობაში შესცვალა თავისი დამოკიდებულება, რას უნდა მოველოდეთ მისგან მას შემდეგ, როცა ის ბათუმს და ყარსს ხელში ჩაიგდებს. სად არის ის ძალა, რომელიც ოსმალეთს ბათუმში და ყარსში შეაჩერებს და ჩვენი ქვეყნის შუაგულში წამოსვლაზე ხელს აიღებინებს? რასაკვირველია, ჩვენი დემოკრატია, რომელმაც ამდენი მსხვერპლი გაიღო თავისუფლებისათვის, თავდაცვაზე ხელს არ აიღებს და ოსმალთა ურდოებს ნებას არ მისცემს ქვეყნის შუაგულში შემოიჭრან, მაგრამ ამ შემთხვევაში თავდაცვა გაცილებით უფრო ძნელი იქნება და გამარჯვებაც საეჭვო. ამიტომ ახლავე უნდა გავაძლიეროთ ჩვენი ძალები, ახლავე უნდა მოვსპოთ შინაური უთანხმოება და არევ-დარევა და სანამ გვიან არ არის ბათუმის და ყარსის დაცვას შევუდგეთ. თორემ თუ დროზე ზომები არ მივიღეთ და ეს სიმაგრეები დავკარგეთ, ქვეყნის თავდაცვის საქმე გაძნელდება. მომავალში ოსმალეთის თავიდან მოშორება გაცილებით მეტ მსხვერპლს შეიწირავს. ამიტომ დაუყოვნებლივ უნდა შევუდგეთ ჩვენი ძალების სრულ მობილიზაციას და ფრონტის გამაგრებას.

ბაქოს ამბების გამო

ბაქოში ძალა-უფლება ბოლშევიკებმა ჩაიგდეს ხელში და „საბჭოთა მთავრობა“ გამოაცხადეს.

რა მოჰყვა „საბჭოთა მთავრობის“ გამოცხადებას? ამის პასუხს მკითხველი იპოვის ბაქოდან მიღებულ გაზეთებში. პირველ ყოვლისა ბოლშევიკურ მთავრობას მოჰყვა აუარებელ ადამიანთა მსხვერპლი, უმთავრესათ მშრომელ წრეებიდან. შეძლებულმა კლასებმა მოასწრეს ქალაქიდან სოფლებში გახიზნვა, ცოლ-შვილის გაყვანა. ცეცხლის ალში მოჰყვა მუშათა კლასი. გარდა ადამიანთა მსხვერპლისა განადგურდა აუარებელი ქონება: საუკეთესო შენობები დასწვეს და ზარბაზნებით დაანგრიეს, ქონება დაიტაცეს. მართალია მტაცებლებს დახვრეტით ემუქრებოდენ, მაგრამ განა მუქარას შეუძლია შეაშინოს საერთო არევ-დარევის დროს ამოძრავებული ბნელი ძალები.

რა ხასიათის იყო ის ბრძოლა, რომელიც „საბჭოთა მთავრობის“ დამყარებას უძღოდა წინ და შემდეგაც არ დამცხრალა? ჩვენ ხელთა გვაქვს ორი მიმართულების გაზეთები—მენშევიკური „ნაშ გოლოს“ და ბოლშევიკური ბიულეტენები. „ნაშ გოლოს“-ი სწერს: „ერთი რამე ახლავე სისწორით არის გამორკვეული: ის, რაც მოხდა, სამოქალაქო ომი არ იყო. ის, რაც მოხდა და რამაც უპირველეს ყოვლისა და უსასტიკესათ დემოკრატიას მიაყენა ზიანი, გამოხატულებაა სომეხ-თათართა ძველ მტრობის, რაც მოხერხებულათ გაალვივეს ორივე ერის გაბატონებულმა წრეებმა. მუსულმან და სომეხ ერის მშრომელ მასსას არ შეუძლია შიშით არ შეხედოს ამ საშინელებას, არ შეუძლია არ გაიგოს, რომ ის, რაც მათ აერთებს—შრომა და კლასიური სოლიდარობა და რევოლიუცია—შეიძლება ეროვნულ შუღლის ცეცხლში დაიწვას“. ასეთია შეხედულება მენშევიკების, იმ მენშევიკების, რომელნიც ყოველ ღონეს ხმარობენ, რომ მუშათა კლასი და მისი საბჭოები გასრესილი არ იქნას შეიარაღებულ მუსულმან ბრბოების მიერ.

სულ სხვანაირათ მსჯელობენ ბოლშევიკები. მათ ვერ წარმოუდგენიათ, ან არ სურთ წარმოიდგინონ, რომ ის, ვისაც მათი მოქმედება არ მოსწონს მოსყიდული არ არის. აი რას სწერენ მენშევიკურ გაზეთის საპასუხოთ ბოლშევიკები: „დღეს ჩვენ იძულებული ვართ გავიმეოროთ... რომ სეიმის მიერ მოყიდული ყვითელი ქურის პრესის წარმომადგენლები... ავრცელებენ ხმებს, ვითომ დაწყებულ სამოქალაქო ომს „ნაციონალური“ ხასიათი ქონდეს“.

ამ ნაირათ ბოლშევიკები აცხადებენ, რომ ის, რაც ბაქოში მოხდა, არის სამოქალაქო ომი.

მართალია ეს? რასაკვირველია, ჩვენ ეჭვი არ შეგვაქვს იმაში, რომ ბოლშევიკების სურვილია სამოქალაქო ომი. სუბიექტურათ ისინი მართალს ამბობენ. მაგრამ რა ხდება სინამდვილეში? სინამდვილეში თათრები დაერიენ სომხებს. ბრძოლამ მიიღო ნაციონალური ხასიათი.

ამას კარგათ ხედავენ თითონ ბოლშევიკები. და ბრმა უნდა იყოს ადამიანი, რომ ვერ დაინახოს თუ როგორ მიეშურებიან ბაქოსკენ შეიარაღებული თათრები განჯიდან და დაღესტნის პოლკი ჩრდილოეთიდან. იქნებ ბოლშევიკებმა განაცხადონ, დაღესტნის პოლკი სეიმმა გამოიწვიაო, როგორც მათ შეათხზევინეს მილიონერ ტაგიევს ტელეგრამა—ბრძოლას ეროვნული ხასიათი არ აქვსო.

ასეთია ბაქოს ბოლშევიკების მოქმედება. შეიძლება მათ კეთილი სურვილები ქონდეთ, მაგრამ კეთილი სურვილებით ხომ ჯოჯოხეთში მიმავალი გზაც არის მოფენილი. საქმე სურვილებზე არ არის და ის, რაც ბოლშევიკებმა ჩაიდინეს შეგნებული ღალატია მუშათა კლასის და მთელი დემოკრატიის, რადგან მათ ავანტიურას მოჰყვა საშინელი სისხლის ღვრა, რომელსაც დასასრული არ უჩანს.

საზავო მოლაპარაკება

ამიერ-კავკასიის მთავრობისაგან.

თფილისის გაზეთების 30 მარტის ნომერში დაბეჭდილი იყო ცნობა „მთავრობის ცნობის“ სათაურით. ცნობა შეეხებოდა საზავო მოლაპარაკების მიმდინარეობას. ამის გამო მთავრობა აუცილებლად სთვლის განმარტოს, რომ ხსენებული ცნობა სრულიადაც არ იყო „მთავრობის ცნობის“ ხასიათის, ხოლო გაუგებრობის წყალობით არის ასეთად წოდებული. შემდეგ, თვით შინაარსი ცნობისა არ შეეფერება სავსებით სინამდვილეს; რაც შეეხება კერძოდ ცნობას, ამიერ-კავკასიის რკ. გზ. ერთ-ერთ სამსახურზედ თათბირი ჰქონდათ, ეს თათბირი მხოლოდ კერძო ხასიათის იყო და არავითარი დადგენილება არ გამოუტანიათ მთავრობის სახელით. რაც შეეხება უკანასკნელ წინადადებას, საზავო მოლაპარაკების შეწყვეტის შესახებ, ეს წინადადება სრულიად ზედმეტია, რადგან არავითარი ამის მსგავსი საკითხი არ ყოფილა დასმული საზავო მოლაპარაკების დროს.

კავკასიის ფრონტი

(ოფიციალური ცნობა)

30 მარტი.

სარაყამიშის მიმართულებით 28 მარტს 150—200 კაცისაგან შემდგარმა ოსმალთა რაზმმა ენგიჯის მახლობლათ შემოტევა დაიწყო. შემოტევა მოიგერიეთ და მტერს კარა-კალისკენ დავახევინეთ.

ჩვენ მძიმეთ დაგვიჭრეს 20 კაცი. ოსმალებმა დასტოვეს ბრძოლის ველზე 40 მოკლული დ 20 დაჭრილი. ფრონტის სხვა ადგილებში ცვლილება არ მომხდარა.

ბაქოს ამბები

ბაქოდან მივიღეთ „ნაშ. გოლოს“-ის 24 მარტის ნომერი, სადაც მოთავსებულია ბაქოში მომხდარ [illegible] შესახებ შემდეგი ცნობები:

სულ სამი დღე გაგრძელდა ბაქოს [illegible] ქლეტა, სამი დღე იღვრებოდა სი[სხლი] ბრძოლა იყო გაჩაღებული და ამ [illegible] განმავლობაში ხალხს დაავიწყდა, რომ [ის] ადამიანია და ახლა, როცა დაცხრა, [illegible] გრეულ, გაპარტახებულ ქალაქში უნებურათ თავს. ეკითხები: „ნუ თუ ეს სამ დღეში მოხდა“? აქ ხომ ერთი ქალაქის მცხოვრებნი ებრძოდენ ერთმანეთს, რომელთაც საერთო ქალაქის ინტერესები აქვ[თ] შირებს. გაიარეთ და დაათვალიერეთ ვიწრო, მიხვეულ-მოხვეული ქუჩები თათართა უბნებში, განიერი ქუჩები—ქალაქის ევროპიულ ნაწილში, ყველგან ერთი და იგივე სურათია. ნაჩქარევათ გაკეთებული თხრილები, ქვები, კირი, მიწით გატენილი ტომრები, [illegible], შუშის ნამტვრევები და სხვ.

ყველა ამან დაჰკარგა ახლა თავისი [illegible] შნელობა, მხოლოდ წითლათ შეღებილი მინგრეულ მონგრეული ადგილები იქის მოწამე, რომ აქ ძმათა სისხლი დაიღვარა. შეხედეთ სახლებს და თქვენ დაინახავთ სახლებში დახვრეტილ კედლებს, ჩამტვრეულ ფანჯრებს. იქვე [illegible] —კიბე სისხლითაა შეღებილი და [illegible] ხეზეც სისხლით გასვრილი თეთრი ბაირაღი. ამ გვარი სურათია ყველგან, ქალაქის ყველა ნაწილში მხოლოდ [illegible]

სხვაობა ისაა, რომ ამნაირ სურათს ყველგან სხვადასხვა საზომისას ნახავთ და, სადაც ასეთ ნაირათ დანგრევა საკმარისად არ უცვნიათ, იქ ცეცხლი დაუხმარებიათ. გადამწვარია ქალაქში საუკეთესო სახლები, რომელი სახლებიც ქალაქის სიამაყე და მშვენება იყო. დამწვარია ღარიბთა ქონება. არაფერი არ დაუნდვიათ: არც საზოგადო ქონება, არც ღარიბთა მონაგარი.

არც ერთი ცეცხლ წაკიდებული სახლი არ გადარჩენილა. მუსულმანთა საქველმოქმედო საზოგადოების შენობა, გაზ. „კასპ."-ს სახლი, რომლის ფანჯრებიდან მოსჩანან დამტვრეული სასტამბო მანქანები, მაილოვის სახლი და სხვადასხ.

აზიურ ბაზარში დუქნები, საწყობები, სურსათი, ერთი სიტყვით ყველაფერი [illegible]ანადგურებია ცეცხლს.

[illegible]მახინკაში, ციხეში, ტაზა-პირეში [illegible] თითქმის თათართა ნაწილში—ყველ[illegible]ნ ერთი და იგივე სურათია. ზოგიერთ [illegible]ხლებზე მოსჩანან მოშავო წერტილები. [illegible]ს ნავთი შეუსხამთ კედელზე ბოროტ[illegible]დამიანებს, მაგრამ ცეცხლი ვერ გაუჩენიათ, მაგრამ ზარბაზნის ყუმბარას თავისი გაუტანია. ტაზა-პირის მეჩეთის საუცხოვო შენობის შეკეთება აღარ მოხერხება. დიდ ხანს ვერ მიიღებს წინანდელ სახეს ზღვის პირის ქუჩა. და [illegible]ველგან ჰყრია გვამები, დამწვარ-დასახიჩრებული—ქალები, მამაკაცები, ბავშვები.

აუარებელი ხალხი დახეტიალობს ქუჩებში და ათვალიერებენ „სამოქალაქო ომის" შედეგს. გარეგნულათ თითქმის სიწყნარეა, მაგრამ აი ქუჩაში ჩამოინგრა სახლი, ხალხი დაფრთხა, ყველანი გარბიან. ტაზა-პირის მეჩეთთან უფრო სამწუხარო სცენებს ხედავ. მეჩეთი ყუმბარებითაა დანგრეული და როცა ამას ხედავს ხალხი, მასსა, ის ღელდება, ამაში ხედავს ის მისი წმიდათა-წმიდის შეურაცყოფას, ამ ხალხზე დამწვარ-დასახიჩრებული გვამების ნახვა ისეთ შთაბეჭდილებას არ ახდენს, როგორც ეს სურათი. და ბევრი მუშაობა იქნება საჭირო, რომ ეს შეურაცყოფის გრძნობა შურის ძიების გრძნობათ არ იქცეს. გულ-მომკვლელი სურათია „ისმაილიეს" კედლები. ეს შენობა ქალაქის მშვენება იყო, მაგრამ არც ის დაუნდვიათ.

შემახინკაში დიდხანს იყო მუსულმანებით გარშემორტყმული ლალევის სახლი, სადაც გამაგრებული იყო 30 ჯარისკაცი. ასეთივე მდგომარეობა იყო საპყრობილეში. სამი დღე ღამე აქ ტყვიისმფრქვეველებიდან ისროდენ, ტყვიის ზუზუნის ხმა არ შეწყვეტილა. მუსულმანებს აქ მიზნათ ჰქონდათ დასახული ჯარისკაცებისთვის იარაღის აყრა. აქ მოსვლამდე მათ იარაღი აჰყარეს მე-4 ნაწილს. არა მუსულმანი მცხოვრებნი თავიანთ სახლებში იყვენ ჩაკეტილნი, მაგრამ კარგათ ეპყრობოდენ. ბევრ ალაგას მათთვის მიჰქონდათ პური, წყალი და სხ. საპყრობილიდან გაუშვეს ყველა არა მუსულმანები. საპყრობილეს ახლოს დამწვარია ყველა დუქნები, მსხვერპლი აქ ცოტა იყო, ვინაიდან მცხოვრებნი სახლების ქვედა სართულებში დამალულიყვნენ. ვერც ლალაევის სახლი, ვერც საპყრობილე მუსულმანებმა ვერ აიღეს, მიუხედავათ იმისა, რომ ჯარისკაცების რიცხვი აქ მცირე იყო, პირველსავე დღეს მდიდარი მუსულმანების ოჯახობა ამ ადგილებიდან გახიზნეს სხვა ნაწილში თუ მახლობელ სოფლებში. მთელი ეს უბედურება თავს დაატყდა მუსულმან ღარიბებს. ქუჩებში დარბოდენ სხვადასხვა მოკრული ნივთებით ქალები, ბავშვები, მოხუცნი.

18 მარტს საღამოს პირველსავე „ზალპისთანავე" საზღვაო ავიაციის შკოლის მოსამსახურენი თავდაცვას შეუდგენ. საჭირო ალაგებზე დადგეს ტყვიისმფრქვევლები და ღამით ბარიკადები აღმარ[illegible]ომ დაეცვათ შკოლა, სადოვოი [illegible] პირის ქუჩით. ღამით შკო[illegible] რამდენჯერმე გამოისროლეს, [illegible] როცა ტყვიისმფრქვეველიდან [illegible]ს პასუხი, სროლა შესწყდა. ღამე [illegible]ყნარით ჩატარდა, მაგრამ დილით [illegible]კოლას სროლა დაუწყეს ჩემბერკენტიდან. ორი დაიჭრა. ციხესაც დაუწყეს სროლა. როგორც კი ცოტათი შესწყდა ზარბაზნებიდან სროლა, გემზე ციხიდან მოვიდა რუსების და თათრების დელეგაცია. დელეგაციამ ითხოვა, რომ შეეწყვიტათ ციხის რაიონისთვის ყუმბარების სროლა, ვინაიდან რუსებიც დაზარალდოთო. რუსებს ამ რაიონში თათრები კარგათ ეპყრობოდენ. რუსებს უყოფდენ თავიანთ პურს. სროლის დროს შველოდენ სარდაფებში დამალვაზე. ქალაქის სხვადასხვა ადგილებიდან შკოლას მოაწყდენ ლტოლვილნი უმთავრესად ქალები და ბავშვები, რომლებიც მოათავსეს როგორც შკოლაში, ისე ახლო მდგომ გემებზე.

20 მარტს ღამე შედარებით სიწყნარით ჩატარდა. დილით კვლავ მოვიდა ციხის რაიონიდან დელეგაცია. თხოულობდენ, რომ შკოლას მიეღო თავის თავზე ქალაქის დაცვა. ამ პირობებში იარაღსაც ჩავაბარებთო, ამბობდენ მცხოვრებნი. სკოლას საკმაო ძალები არ ჰქონდა, რომ დაცვა თავს ედვა, ამიტომ მხოლოდ საღამოთი გაიგზავნა „პატრულები", რომელთაც ნიკოლოზის ქუჩაზე გამოსასვლელი უმთავრესი ადგილები დაიკავეს. აქ პატრულების მეოხებით სროლა შესწყდა. დაიჭრა 3 კაცი. შკოლამ თავს იდვა აგრეთვე ზღვის პირის, მიხეილის, ოლღას და ქალაქის იმ ნაწილების დაცვა, სადაც არც წითელ გვარდიელებს, არც სომხის პოლკს თავისი „პოსტები" არ ჰქონდათ.

21 მარტს ბალაჯარის მიმართულებით დასაზვერათ ჰაეროპლანი გაგზავნეს; გამოირკვა, რომ აქედან ქალაქს საფრთხე არ მოელოდა.

ქალაქში ამ დროს ძარცვა-გლეჯა იყო.

შკოლამ ავტომობილით პატრული გაგზავნა ქალაქში. ავტომობილზე ტყვიის მფრქვეველი იყო დადგმული და წინ ავტომობილს ასეთი წარწერა ჰქონდა: „სიკვდილი მძარცველებს და მაროდიორებსო". მშვიდობიანი მცხოვრებნი სიხარულით ხვდებოდენ ამ ავტომობილს.

მეექვსე სამილიციო ნაწილის ეზოში ამ „პატრულმა" აღმოაჩინა 600 ტყვე მუსულმანი ქალები ბავშვებით. ეს ტყვეები გაანთავისუფლა და დარაჯების თანხლებით გადაგზავნა მუსულმანების უბანში.

საღამოთი ამავე პატრულმა რამდენიმე მძარცველი შეიპყრო და სამხედრო-სარევოლიუციო კომიტეტში გაგზავნა.

22 მარტს შკოლის ახლოს თავი მოიყარა 1000-მდე ლტოლვილმა. შკოლა კვებდა ამ ხალხს.

ბიბი-ეიბათში ბევრ წარმოებაში არ ყოფილა მუშაობა. სამშაბათს შესდგა საქარხნო კომიტეტების შეერთებული სხდომა. გადაწყდა მუშებმა თითონ დაიცვან წესრიგი. აქ არც დარღვეულა წესრიგი, მხოლოდ „მოლოტის" ქარხანაში ხულიგანებმა 2 მუშა მოჰკლეს. პარასკევს ფირმების დიდ ნაწილში შეუდგენ მუშაობას. სპარსელი მუშები ანგარიშის მიღებას მოითხოვენ. ამბობენ: ჩვენმა ელჩმა გვიბრძანა სამშობლოში წადითო. ბევრი სხვა მუშებიც ითხოვენ ანგარიშის მიღებას.

სად. ბალაჯარაზე 19—21 მარტამდე ტელეგრაფის მუშაობა შეწყვეტილი იყო. ამ ხნის განმავლობაში მატარებლები არ მოსულა არც თფილისიდან, არც როსტოვიდან.

ვინაიდან ბალაჯარას იქით მუსულმანები გზებს ახდენდენ, აღმასრულებელმა კომიტეტმა დელეგაცია გაგზავნა მუსულმანებთან ერთად, რათა აეხსნათ მუსულმანებისთვის, რომ ზავი უკვე შეკრულია და შეეწყვიტათ სროლა თავდასხმა მატარებლებზე. 23 მარტს მოვიდა ამიერ-კავკასიის სეიმის დელეგაცია.

—

—მუშათა, ჯარისკაცთა და მატროსთა საბჭოსთან არსებული სასურსათო დირექტორია აცხადებს, რომ 8 აპრილიდან (ახ. სტ.), ე. ი. 26 მარტიდან ქალაქ ბაქოს და მისი რაიონის მცხოვრებთ პურის ნაცვლად დაურიგდება ბრინჯი სულზე თითო გირვანქა ოთხი დღის საზრდოთო.

სეიმის სოც.-დემოკრატიულ ფრაქციაში.

ამიერ-კავკასიის სეიმის ს.-დემოკრატიულმა ფრაქციამ ერთ თავის კრებაზე განიხილა საკითხი ბაქოში მომხდარ ამბების შესახებ და შემდეგი რეზოლიუცია გამოიტანა:

1. გაეცნო რა ბაქოს ამბებს ს.-დემოკრატიული ფრაქცია, სასტიკათ ჰგმობს ბაქოს საბჭოს ხელმძღვანელ ბალშევიკთა წრის პოლიტიკას, რომელმაც ხიადაგი მოუმზადა პროვოკაციულ გამოსვლებს და რომელსაც მოჰყვა თვით დემოკრატიის შორის სამოქალაქო ომი.

არსებულ პირობების გამო სამოქალაქო ომი, რომელმაც დემოკრატიის ორი ნაწილი ერთი მეორეს შეატაკა, არის ნაციონალურ სისხლის ღვრის დასაწყისი და ამავე დროს ზურგში მახვილს სცემს კავკასიის დემოკრატიას, რომელიც იმპერიალიზმის თავდასხმას იგერიებს.

2. მეორე მხრით გარედან ბაქოზე შეტევა, დემოკრატიის განადგურება, აღვირ წახსნილი ანარქია კონტრ-რევოლიუციის გამარჯვება და მთელ ამიერ-კავკასიაში თავისუფლების საქმის დაღუპვა,—აი სამოქალაქო ომის აუცილებელი შედეგები.

3. ითვალისწინებს რა ყველა ამას, ს.-დემოკრატიული ფრაქცია არც ერთ მებრძოლ მხარეს მხარს არ უჭერს და მთელი ძალღონით იბრძოლებს იმ ზომების წინააღმდეგ, რომლებიც მიმართული იქნება შეიარაღებულ ძალით ბაქოს დემოკრატიის განადგურებისკენ.

რადგან იძულებული ვართ დამოუკიდებელი არსებობა დავიცვათ გარეშე მტრისაგან, ჩვენ მოვითხოვთ უპირველეს ყოვლისა ბაქოს ინტერნაციონალურ პროლეტარიატს და მთელი ამიერ-კავკასიის ყველა ერთა დემოკრატიას და მოვუწოდებთ ბოლო მოუღონ ამ საშინელ სისხლის ღვრას, კავშირი გასწყვიტონ ავანტიურისტებთან, არ მოახდინონ ძმათა სისხლის ღვრა და მთელი ძალა და ღონე ქვეყნის, რევოლიუციის და თავისუფლების დ[illegible] მოახმარონ".

1 აპრილიდან (14 აპრილი ახ. სტ.) ჩვენი გაზეთის ცალკე ნომერი ეღირება

30 კაპეიკი

პროვინციელ აგენტებს დაეთმოგათ 24 კაპ.
ერთი თვით ეღირება 6 მან. და 50 კაპ.

გუშინ, 31 მარტს, ბაქოდან ერთი ამხანაგისაგან 29 მარტის თარიღით შემდეგი წერილი მივიღეთ:

ამხანაგებო! მდგომარეობა აუტანელია. 19 მარტს ნაშუადღევს დაიწყო ვითომდა „სამოქალაქო ომი", რომელმაც წმინდა ეროვნული ხასიათი მიიღო. სიმართლის თქმა სასტიკად აკრძალულია. სამარეა გათხრილი.

ჩვენი გაზეთი „ნაშ გ." (№ 59) დაკეტეს. №-ს გიგზავნი. დაღესტნელები გარეკეს. არ არის პური. ორ დღეში შეწყდება წყლის დენა, განაკრგულებაა ქები ამოწმინდონ. დახოცილები, როგორც ამბობენ, 4000 აღემატება. თითქმის ყველა ბოგანოა (უიარაღონი). თათრის ნაწილი ზარბაზნის ყუმბარებით დანგრეულია. 75,000 კაცი ჩაწერილია გასა[illegible]ელათ ბაქოდან. ქართველები სამშობლოში მოისწრაფვიან, მამაკაცებს არ უშვებენ. 18 წლიდან 45 წლამდე მობილიზაციაა გამოცხადებული. ყველამ თავი დაკარგა. არსაიდან შველა არაა. არაფერი არ ვიცით რა ხდება მანდეთ. რკინის გზის კომიტეტში აირჩიეს ყველა რუსები. „ბალშევიკების" ქურქში გახვეულნი გვემუქრებიან, როგორც მენშევიკებს. საჭიროა მეტი ყურადღება ბაქოსაკენ".

უკანასკნელი ცნობები

ულუხანლუ. რკინის გზის აგენტი შალამბერიძე შემდეგს ატყობინებს ამიერ-კავკასიის მთავრობის თავმჯდომარეს: „დღეს, 28 მარტს, თავს დაესხენ სომეხ ლტოლვილებს. მუსულმანები თხოულობენ შეწყვეტილ იქნას ძმათა შორის ომი. რკინის გზის მოსამსახურეების დასაცავათ და რევოლიუციის ინტერესებისათვის საჭიროა ახლავე იქნას მიღებული ზომები ნაციონალურ შუღლის ჩასაქრობათ.

ზანგიდან ხასმამედოვი იტყობინება: ქაღალდის ფულის უქონლობა დიდ გავლენას ახდენს ადგილობრივ ცხოვრების ყველა დარგებზე. ლტოლვილთათვის საჭიროა მატარებელი. ბალშევიკების გამოსვლა მოსპობილ იქნა.

შავი ზღვის ფლოტის ეგრ. წოდებული 9 კაცისაგან შემდგარი საბჭო იტყობინება: ცენტრო-ფლოტის დეპეშის თანახმათ ჩვენ არაფერი გვაქვს საწინააღმდეგო, გავგზავნოთ ტრანსპორტი „ვეჩე" სოლიმში, მაგრამ ამასთანავე თავიდან ვიშორებთ ყოველგვარ პასუხისმგებლობას იმ შედეგებისათვის, რომელიც შეიძლება მოყვეს ჩვენი გემის მტრის ნავთსადგურში დგომას. თუ რამდენათ უზრუნველყოფილი იქნება ჩვენი გემი, ამის გამორკვევას ვანდობთ ცენტრო-ფლოტს.

გუბერნიის შრომის კომისარის ცირკულარი.

თფილისის საგუბერნიო შრომის კომისარიატი წინადადებას აძლევს საავადმყოფო კასებს მომავალში შემდეგით იხელმძღვანელონ:

1917 წ. 17 ოქტომბერს დროებით მთავრობის დადგენილებით მნიშვნელოვანი ცვლილებები იქნა შეტანილი საავათმყოფო კასების დებულებაში, კასის მონაწილეთა ავათმყოფობის დროს უზრუნველყოფის და ქალების მშობიარობის დროს დახმარების შესახებ. ამდენ ხანს მშობიარობის დროს დახმარებას აძლევდენ მშობიარობამდე 2 კვირის განმავლობაში და შემდეგ 4 კვირის, თვითოეული ეს ვადა ცალ-ცალკე ითვლებოდა ასე, რომ თუ მუშა ქალი გვიან ანებებდა თავს მუშაობას, მშობიარობამდე რამდენიმე დღით წინ, სულ ერთი იყო მშობიარობის შემდეგ დახმარებას მაინც ოთხი კვირის განმავლობაში აძლევდენ. (სამრეწ. შრომის წესდების 312 სტ.) დებ 55 სტ. ახალი რედაქციით აწესებს ერთ საზოგადო ვადას მშობიარობის დროს დახმარებისას და ეს ვადა გადიდებულია: მშობიარობის დროს საავათმყოფო კასები დახმარებას აძლევენ რვა კვირის განმავლობაში, მშობიარობის შემდეგ უნდა გავიდეს არა ნაკლებ ექვსი კვირისა.

ეს სავალდებულოა კრებისთვის. მაგრამ კანონში შეტანილია კიდევ ახალი სტატია, რომლითაც კრებას უფლება ეძლევათ გაafართოვონ მშობიარობის დროს დახმარების საქმე, ამ სტ. ძალით დახმარების მიცემას იწყებენ მშობიარობამდე ეთოთხე კვირიდან. ამ გვარათ საზოგადო ვადა შეიძლება გადიდებულ იქნას ორ კვირამდე.

ამას გარდა კრებას უფლება აქვს თვის წევრ ქალებს, რომლებიც თვით აწოვებენ ბავშვებს დახმარების ვადის გასვლის შემდეგაც აძლიონ შემწეობა. ეს დახმარება შეიძლება ეძლიოს ოცი კვირის განმავლობაში (ე. ი. სანამ ბავშვი ნახევარი წლის არ გახდება). დახმარება მიეცემა მისი სამუშაო ქირის მეოთხედის ოდენა, სულ ერთია ამ დროს დედა მუშაობს თუ არა.

კომისარიატს მოჰყავს კანონის ეს სტატია სრულიად:

სტ. 312 საავადმყოფო კასის საზოგადო კრებას უფლება აქვს დაადგინოს:

1) მიეცეთ მშობიარეთ ფულით დახმარება (312 სტ.) მშობიარობის წინ მეოთხე კვირიდან.

2) დედებს, რომლებსაც მშობიარობის დროს დახმარება მიუციათ და თვით აწოვებენ ბავშვებს, მიეცეთ დახმარება, რაიც უნდა უდრიდეს მისი სამუშაო ქირის მეოთხედს. ეს დახმარება უნდა ეძლიოს ოცი კვირის განმავლობაში.

შენიშვნა 1. ამ სტატიის მეორე მუხლში აღნიშნული დახმარება ეძლევა იმ სამუშაო ქირის მიხედვით, როგორც მშობიარობის დროს დახმარება. საავათმყოფო კასის საზოგადო კრებას უფლება ეძლევა გამოიანგარიშოს ეს დახმარება კასის მონაწილე ქალების საშუალო სამუშაო ქირის მიხედვით.

შენიშვნა 2. კასის საზოგადო კრებას უფლება აქვს მისცეს დედებს, რომლებიც თვით აწოვებენ ძუძუს, ფულის დახმარების მაგიერ განსაზღვრული სურსათი.

შენიშვნა 3. კასის საზოგადო კრებას უფლება ეძლევა დაადგინოს, რომ ფულით დახმარების უფლება აქვთ იმ ქალებს, რომლებიც მონაწილეობას ღებულობდენ კასაში მშობიარობამდი განსაზღვრულ დროს არა ნაკლებ სამი თვისა და არა მეტ ერთი წლისა.

ახალი ამბები

მობილიზაცია. ის პირები, რომლებსაც მთავრობის მიერ გამოცემულ კანონის თანახმად უწევთ ჯარში გაწვევა, უნდა გამოცხადდენ სამხედრო საკრებულოში (ერევნის მოედანი, სასტუმრო „კავკაზ"-ის შენობაში). 1 და 2 სამილიციო უბანში მცხოვრებნი—ორშაბათს; 2 აპრილს; 3, 4 და 5 სამ. უბანში მცხოვრებნი—სამშაბათს, 3 აპრილს; 6 და 7 სამ. უბანში მცხოვრებნი—ოთხშაბათს, 4 აპრილს; 8 და 9—ხუთშაბათს, 5 აპრილს; 10 და 11—პარასკევს 6 აპრილს; 12 სამ. უბანში მცხოვრებნი —შაბათს, 7 აპრილს. აღნიშნული პირები უნდა გამოცხადდენ დილის 8 ს. მათ თან უნდა ქონდეთ პასპორტები, მოწმობა სამხედრო ბეგრის მოხდის შესახებ ან პიროვნების დამამტკიცებელი დოკუმენტი. ვინც თავის დროზე არ გამოცხადდება, სასტიკათ დაისჯება კანონის ძალით.

✦ **თფილისის აღმასრულებელმა კომიტეტმა** გორიდან 30 მარტს მიიღო დეპეშა წითელ გვარდიის შტაბის უფროსისაგან შემდეგი შინაარსისა: გორის მაზრის წითელ გვარდიის შტაბმა თავის კრებაზე, ქალაქის თვითმართველობის წარმომადგენლების თანადასწრებით დაადგინა, გთხოვოთ თქვენ მიიღოთ საჭირო ზომები დაიშალოს ოსური პოლკი, რიცხვით 130 კაცი, რომელიც იმყოფება გორში. პოლკის ქონება უნდა გადაეცეს იმ ჯარის ნაწილს, რომელიც მობილიზაციის შემდეგ გორის მაზრაში დაარსდება. ამ ჯარის ნაწილში უნდა შევიდეს ეს ზემოხსენებული ოსების პოლკიც.

✦ **თავდაცვის შტაბის განკარგულებით** დაატუსაღეს ქურხული, რომელმაც ვინტოვკა მიჰყიდა გადეჟ ალი ეფენდიევს, უკანასკნელიც დაატუსაღეს. ამავე შტაბის განკარგულებით დაატუსაღეს: მიხეილ ენე ქუჩაში სროლისათვის. ჯარისკაცები ივ. თათარიშვილი, კ. შავერდიშვილი და დავით მაზურაშვილი მე-2 სასურსათო დუქნიდან ფქვილის მოპარვისათვის.

✦ **მკვლელობა.** 30 მარტს ღამე კახეთის ქუჩაზე ვიღაც ბოროტგამზრახველებმა მოჰკლეს ნავთის დუქნის პატრონი ბაგდასაროვი. ამავე ღამეს მილიციონრებმა შეიპყრეს ცნობილი ქურდი ციცუაშვილი, უკანასკნელმა დააპირა გაქცევა იგი იქვე იქნა მოკლული მილიციონერების მიერ.

✦ **მილიციის უფროსის ბრძანებით** სამი თვით ციხე მიუსაჯეს ა. ა. ასლანოვს, რომელმაც სიტყვითი შეურაცყოფა მიაყენა ქალაქის თავს და ქალაქის თვითმართველოების გამგეობის წევრებს.

✦ **ქალაქთა კავშირმა** თავის უკანასკნელ კრებაზე გადასწყვიტა გადასდოს 272720 მან. ლტოლვილთათვის თავშესაფარის მოსაწყობათ.

✦ **მატარებლების მიმოსვლა** განახლდა სადგურ კამარლუიდან შახტახამდე.

✦ **ფხვნილი შაქარი** შემოიტანეს თფილისში 29 მარტს სამი ვაგონი.

✦ **საქართველოს ეროვნულ საბჭოსთან** არსებულ ტეხნიკურ სექციამ ბორჯომის ქონების მისაღებათ შემდგარ კომისიაში გრ. გეგეჭკორი აირჩია.

✦ **საქართველოს ეროვნული საბჭო.** დღეს, 1 აპრილს, დღის 12 საათზე, საკუთარ ბინაზე (ფრეილინის ქ.) შესდგება საქართველოს ეროვნულ საბჭოს მეორე საგანგებო კრება. განსახილველია: ომი და ზავის საკითხი. კრება მოხდება დახურულ კარებში. კანდიდატებს შეუძლია დასწრება.

✦ **ფქვილის დარიგება გამომცხვარ პურის მაგივრათ.** ზოგიერთ სახლის კომიტეტებმა შუამდგომლობა აღძრეს ქალაქის სასურსათო განყოფილებასთან, რომ მცხოვრებლებს გამომცხვარ პურის ნაცვლად ფქვილი დაურიგონ. სახლის კომიტეტები აღნიშნავენ, რომ ქალაქის ფურნეებში გამომცხვარი პური დაბალი ღირსებისაა და სასურველათ სცნობენ ხვედრი რაციონი ფქვილათ მიეცეს. ქალაქის სასურსათო განყოფილებამ სასურველათ სცნო დააკმაყოფილოს მოქალაქეთა მოთხოვნილება და წარუდგინა ქალაქის გამგეობას ეს მოთხოვნილება დასამტკიცებლათ. როგორც გამოირკვა, ქალაქს ხორბლის ფქვილი არ მოეპოვება. მას შეუძლიან მხოლოდ ქერის და სიმინდის ფქვილი დაარიგოს.

✦ **პეტროგრადის** უნივერსიტეტთან არსებული ქართულ სათვისტომოს გამგეობის თავმჯდომარე სთხოვს როგორც გამგეობის წევრთ, ისე აქ მყოფ სათვისტომოს წევრებს უსათუოდ დაესწრონ გამგეობის კრებას სამშაბათს, 3 აპრილს, საღ. 5 საათზე, ირაკლის ქ. 6, ბინა 2 (არქიელის მოედანი).

✦ **ალექსანდრე ლომთათიძე** სთხოვს ამხან. ვასო ჰარბაძეს და ისაკო მიქაბაძეს შემოვიდენ დღეს მასთან კერძო ბინაზე მელიქოვის ქუჩა № 7 დილის 9 საათზე, ფრიად საჭირო საქმისთვის.

კრებები და მიტინგები.

— დღეს საღამოს 5 საათზე მეოთხე რაიონის კოლექტივის კლუბში, საუფლისწულო ქუჩა № 3, გაიმართება მორიგი საუბარი პარტიის წევრებთან. ამხანაგებს ვსთხოვთ აუცილებლათ დაესწრონ კრებას.

— შაბათს, 3 აპრილს რკინ ს გზის სამმართველოს შენობაში ლიანდაგის განყოფილებაში საღ 6 საათზე შესდგება კრება ს. დ. მ. პარტიის წევრებისა. ამხანაგებს ევალებათ აუცილებლათ დასწრება.

პროვინციის ქრონიკა

საჩხერიდან ზ. გურული შემდეგს იტყობინება: ჩვენი რაზმი დაბანაკდა X—მახლობლათ, სადაც შეგვხვდა ოსების დელეგაცია ჩვენი მაზრისა. აშკარავდება, რომ ოსებში დიდი ხანია ეწეოდენ ბნელ აგიტაციას ჩვენსა და ცხინვალის ექსპედიციის წინააღმდეგ. ექსპედიციას ნათლავდენ თავად-აზნაურობის ინტერესების დამცველად, რომლითაც სურთ ამოხოცონ ყველა ოსები და მათი მიწებით ისარგებლონ. როგორც გამოირკვა, მთელი ოსობა ტყეებში გახიზნულა ამ აგიტაციის წყალობით და შეიარაღებულნი სოფლებში სხედან. ჩვენ დავაჯერეთ დელეგაცია აღნიშნულ აგიტაციის შეუსაბამობაში, რის შემდეგ მათ წაიყვანეს ჩვენი დელეგაცია მცხოვრებთა დასამშვიდებლათ.

წალენჯიხი. (ზუგდ. მაზრა). წალენჯიხის რაიონში ბალშევიკების აგიტაციის წყალობით, მობილიზაცია არ გატარდა. აგიტაციას ხელმძღვანელობდა ბალშევიკი ჟვანია. ამის გამო გუბერნიის კომისარმა წალენჯიხში გაგზავნა 100 კაცი ტყვიისმფრქვეველებით და სხვა იარაღებით შეიარაღებულნი, რომლითაც შესძლეს ყველა ბალშევიკ მეთაურების დაჭერა, მათი რიცხვი უდრის 12 კაცს. გუბერნიის კომისარმა განკარგულება მოახდინა, რათა აღნიშნული პირები ქუთაისში იქნას ჩამოყვანილი, ახლა მობილიზაცია უკვე ნორმალურათ მიმდინარეობს, ჯარში მრავალი ახალგაზრდები ეწერებიან.

— ქუთაისის გუბერნიის კომისარს მაზრიდან აუარებელი ცნობები მოდის, რომ მობილიზაციის საქმე კარგად მიდის. ქუთაისში ამ ჟამად ორი [illegible]ისალებ პუნქტია. ახალგაზრდების მიღებას ვერ ასწრებენ. („ს. დ.")

ფოთი. კოოპერატივ „ეკონომიამ" თავის შემოსავლიდან 1000 მან. შესწირა საქართველოს ეროვნულ საბჭოს და 1000 მან. ქართულ უნივერსიტეტს.

თავდაცვა გარეშე მტრისაგან

ბათუმი მიხაილოვის ციხის კომენდანტმა გენ.-მაიორმა გიდევანიშვილმა შემდეგი ბრძანება გამოსცა:

„ვუბრძანებ ყველა ჯარისკაცებს და აფიცრებს სავსებით შეასრულონ ყველა ბრძანება, რომელიც ბრძოლის შესახებ იქნება მიცემული. ვინც ასეთ ბრძანებას არ შეასრულებს, ან თავის ნებით დასტოვებს პოზიციას, დამნაშავენი რევოლიუციონურ ტრიბუნალის სასამართლოში მიიცემიან და სასტიკათ დაისჯებიან თითქმის სიკვდილითაც კი.

ყველა სამხედ[illegible] პირს ვუბრძა[illegible] მუდამ თავის ჯარ[illegible]ან იყვეს და მ[illegible] [illegible]

[illegible] როსს დაუყოვნებლივ დახუ[illegible]როს ყვე[illegible] გასართობები, როგორც [illegible]აგალი[illegible] თეატრი, კინემატოგრაფები, ცი[illegible]კი სხვა.

მილიციისა და თავდაცვის უფ[illegible]როს[illegible] ბრძანებით დაატყვეონ ყველა სა[illegible] პირნი, რომელნიც რკინის გზით მ[illegible] ან ქუჩებში დადიან უმოწმობო[illegible] გაგზავნონ თავის ნაწილში სამარ[illegible] მისაცემათ.

აკრძალულია ყოველგვარი კრება ერთ ადგილას თავის მოყრა, როგო[illegible] ქუჩებში და მოედნებზე, ისე საზოგ[illegible] დოებრივ ადგილებზე.

ვინც ზემოთმოყვანილ ბრძანებებს [illegible] არღვევს, ან ცრუ ხმებს გაავრცელ[illegible] და მით არევ დარევას შეიტანს ხალხ[illegible] რევოლიუციონურ ტრიბუნალის სამ[illegible]თალში იქნებიან მიცემულნი და სას[illegible]კათ დაისჯებიან.

283 და 309 სტ. სამ. დებ. III [illegible] თანახმათ სიმაგრე უნდა განთავისუფ[illegible]ბულ იქნეს მცხოვრებთაგან, ამი[illegible] ვუბრძანებ ორი დღის განმავლობ[illegible] ბათომისა და მის რაიონიდან გავი[illegible] შემდეგი პირნი: სამხედრო და სამო[illegible]ლაქო მოხელეთა ყველა ოჯახები, ს[illegible] ქალაქო დაწესებულებებში მოსამს[illegible]რეთა ოჯახები, ყველა ქალები, ბავშ[illegible] მოხუცნი და ავათმყოფნი, რომელ[illegible] ფიზიკური შრომა არ შეუძლიათ.

საოლქო ციხის ტუსაღები სხვა ქა[illegible]ში უნდა იქნან გადაყვანილნი.

აღკრძალული აქვთ ბათუმიდან გ[illegible]ლა ციხის კომენდანტის უნებართ[illegible] ყველას, ვინც ქალაქის თვითმართვე[illegible]ბის, სანიტარულ დაწესებულებებში, ხედრო და სხვა ორგანიზაციებში მს[illegible]რებენ, ყველა ხელოსნებს, მეეტლ[illegible] მედროგეებს, ჯარის ნაწილების მო[illegible]რადრეთ და სხვა.

ამ ბრძანების სისრულეში მოყვ[illegible] თვალყურის გდებას ვავალებ ჯარის[illegible] წილების დაწესებულების უფრო[illegible] საოლქო კომისარიატს და ქალაქის [illegible]ლიციას.

—

„ჩვენ მონობას ვეჩხუბებ
ხელს ნუ შეგვიშლი აჰა[illegible]
რკინის უღელი [illegible] გვაქ[illegible]
ვიგემეთ იგი, აწ კმარა".

ხალხური

ყოველი დრო ხალხურ სიმღერებ[illegible] ჰპოვებს გამოძახილს ყველგან და მას[illegible] გურიაშიც.

გურიაში ყველას ნათლად აქვს წა[illegible] მოდგენილი, თუ რა მოელის თავისუ[illegible]ლებას ოსმალეთის გაბატონების შემდ[illegible] იქ ყველანი ფეხზე დგანან.

აჭარა-გურიის საზღვრები 6 ადგილა[illegible] არის გამაგრებული. ყოველ დღე ხ[illegible] რაზმებს, რომლებსაც თავიანთი საგზალ[illegible] თოფის ხიშტებზე წამოუგიათ და მწყობ[illegible]რი სიმღერით მიეშურებიან ამხანაგებ[illegible] გამოსაცვლელათ. სახლში დარჩენილებ[illegible] საერთო შრომით სთესვენ იმათ მიწებ[illegible] რომლებიც ბათუმში არიან წასულ[illegible] სახლში დარჩენილებსაც არ სძინავთ [illegible] პირველი შემთხვევისათანავე მზათ არი[illegible] რომ მტერს გაუმკლავდენ.

26 მარტს ერთგვარი გამოცდა ჰქო[illegible] და გურიაში სახლში დარჩენილებს. [illegible] ღამის 6 საათი იქნებოდა, რომ ცნო[illegible] მოვიდა, თითქოს აჭარლებს სოფ[illegible] გოგიეთი გადმოულახათ. გოგიეთი [illegible] ვერსის მანძილზეა დაშორებული ოზუ[illegible]გეთიდან. ოზურგეთი და ახლო-მახლ[illegible] მდებარე სოფლები ფეხზე დადგნენ. [illegible]ლესიის ზარები მოუხმობდენ ხალხს [illegible] სალოცავად, არამედ სისხლის სღვ[illegible]ლად. ერთი საათის განმავლობ[illegible] საგრძნობი ძალა გაიგზავნა როგო[illegible] გოგიეთისაკენ, აგრეთვე სხვა ადგილ[illegible]შიც. ხელად აუარებელი შიკრიკ[illegible] გაჩნდენ, რომლებიც ყოველ 5—10 [illegible]ნუთში აგებინებენ გურიის თავდაც[illegible] კომიტეტს საქმის მდგომარეობას. ქა[illegible]ბი სანოვაგის სამზადისს შეუდგენ და[illegible] ოჯახებიც კი, რომლებსაც უკანასკნ[illegible] გირვანქა საჭმელი გააჩნდა, ისინი[illegible] მხედრებისათვის ამზადებენ საჭმელს[illegible] მარტი ერთგვარი რეპეტიცია [illegible] სოფლებში დარჩენილებისათვის და [illegible] გადაც ჩატარდა. იმ სურათის მნახ[illegible] გაასკეცებულად შეგიყვარდება ფხიზ[illegible] დემოკრატია, რომელმაც იცის, თუ [illegible] ებრძვის და ვის ებრძვის. იცის გუ[illegible]მაც და აკი ხალხურ ლექსში გამოსთქ[illegible] თავის შეუცდომელ აზრს. გურიას[illegible] უკანასკნელ დღეებში სხვა მეზობლე[illegible] ეხმაურებიან და იმედი უნდა ვიქონი[illegible] რომ თავისუფალი ხალხი შესძლებს [illegible] ცვას მოპოვებული თავისუფლება [illegible] შიაშვილებისაგან.

28 მარტს ქუთაისში მუშათა სა[illegible] ინიციატივით მიტინგი გაიმართა. [illegible] პარაკეს ყველა პარტიის წარმომად[illegible]ლებმა და მოუწოდებდენ ხალხს ჩაწ[illegible]ლიყვნენ მოხალისეებათ. ხალხი მქუ[illegible]

...აშისცემით აჯილდოვებენ ორატორებს და ბევრმაც განაცხადა სურვილი წასვლისა. მე თვითონ ვნახე, თუ როგორ არჩევდენ ერთ ახალგაზრდას დარჩენილიყო სახლში, როგორც მცირეწლოვანი, მაგრამ ის დაჟინებით მოითხოვდა წასვლას. ყველა ეს იმის თავდებია, რომ თავდაცვა ამიერ-კავკასიის დემოკრატიას აუცილებელ საკითხად მიაჩნია და კიდევაც მზად არის გაიღოს საჭირო მსხვერპლი.

ვასო ქ—ძე.

რ ა ჭ ვ ე ლ ე ბ ს!

რაჭველებო, გონს მოდით! დღევანდელი თავდაცვის შესახებ თქვენი აზრი და თქვენი მოქმედება ქართველი ერისათვის მეტად მავნებელია. თქვენ ამბობთ: „რაჭაში ეშმაკიც ვერ ამოვა, თათრები კი ვერას დაგვაკლებენო“. თქვენი სიტყვა მე მაგონებს ერთს ბრძნულ თქმულებას: „ულო იწოდა და ნამჯი იცინოდაო“.

თუ ჩვენი ერის სიამაყე გურულები დაიღუპებიან, იცოდეთ, რომ მტერი თქვენამდისაც მოაღწევს და თქვენც დაიღუპებით.

დედა-სამშობლო და თავისუფლება, ჩვენგან ხსნას ელის.

ნუ დაუჯერებთ პროვოკატორებს და თავისუფლების მტრებს. ნურც გახულიგანებულ დაბრუნებულ ჯარისკაცებს უჯერით, რადგან არ იციან, რომ სამშობლოს და თავისუფლების დაცვა ყოველი ქართველის ვალდებულებას შეადგენს. მე მზათა ვარ ჩემი სიცოცხლე შევსწირო ჩემს საყვარელ სამშობლო საქართველოს და დიდისხნის ბრძოლით მოპოვებულ თავისუფლებას.

მოგიხმობთ თქვენი მარად ერთგული მოხუცი.

ვასილ კირვალიძე.

საად.-მამულო რეფორმა

ახალქალაქის რაიონი (გორის მაზრა). 27 მარტს ამხანაგ კ. კაციაშვილის თავმჯდომარეობით მოხდა ახალქალაქის რაიონის გლეხთა საბჭოს კრება. დაესწრო აგრეთვე მრავალი არა წევრები. კრების მიზანი იყო მიწის ახალი კანონის გაცნობა, რისთვისაც კრებას დაესწრო მიწათ-მოქმედების სამინისტროსაგან და გლეხთა ცენტრისაგან გამოგზავნილი რწმუნებულ ინსტრუქტორი ი. გ. ბოლქვაძე. სანამ კრება შეუდგებოდა პირდაპირ თავის დანიშნულებას, ამხანაგ თავმჯდომარემ გააკეთა თანამედროვე მომენტზე მოხსენება და დასასრულ მოაგონა კრებას გორის მაზრის გლეხობის კარგათ ცნობილი, რევოლიუციის თავდადებული მოღვაწენი და ცხინვალში ნავრაზმელებთან შეტაკების დროს გმირულათ დაღუპული ამხანაგები სანდრო კეცხოველი და გიორგი მაჩაბელი და აგრეთვე მათთან ერთად დაღუპული წითელ გვარდიელები და მისივე წინადადებით კრებამ ფეხზე ადგომით პატივი სცა გმირულათ დაღუპულ ამხანაგების ხსოვნას. შემდეგ ამხ. ი. ბ—ძემ თავის წინასიტყვაობაში აუხსნა კრებას ის მიზეზები, რომელიც აბრკოლებდა ამ დრომდე გლეხებზე მიწების გადაცემას, აგრეთვე განუმარტა კრებას დღევანდელი კრიტიკული მომენტი, ამიერ-კავკასიის სეიმის და მთავრობის მნიშვნელობა და შემდეგ კანონის ყოველივე მუხლები აუხსნა კრებას და აგრეთვე კრებისაგანაც მიიღო რამოდენიმე შეკითხვები, რომლებზედაც კრებამ მიიღო მომხსენებლისაგან შესაფერი პასუხი და ბოლოს მოუწოდა კრებას, რომ „მიწისა და რევოლიუციისაგან მოპოვარი თავისუფლების შესანარჩუნებლათ გლეხობა ყოველივე საშვალებით უნდა შეებრძოლოს გარედან მოსულ მტერს, და აგრეთვე ყოველივე ზომა უნდა იხმაროს შიგნით მომხდარ პროვოკატორებისაგან გამოწვეულ ანარქიის მოსაფხვრელად“.

დასასრულ კრებამ მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: „მოისმინა რა ახალ ქალაქის რაიონის გლეხთა საბჭომ მიწათმოქმედების სამინისტროსაგან საგანგებოთ გამოგზავნილი ინსტრუქტორის ახსნა განმარტება სეიმის მიერ 1918 წ. 7 მარტის სხდომაზე მიღებული მიწის ახალი კანონის შესახებ, ახალ ქალაქის გლეხთა საბჭო სცნობს სრულ კანონიერათ გლეხთა ინტერესების დაცვას სეიმისაგან მიღებულ მიწის ახალ კანონში, ყოველივე საშვალებით ხელს შეუწყობს მის დაჩქარებით ცხოვრებაში გატარებას. კანონის განსახორციელებლათ კრება მოითხოვს გორის მაზრის საადგილ-მამულო კომიტეტისაგან დაჩქარებით იქნას გამოგზავნილი მამულების მიმღები კომისია, აგრეთვე ახალქალაქის რაიონის გლეხთა საბჭო მხარს უჭერს ამიერ-კავკასიის სეიმს და მის მიერ არჩეულ მთავრობას ყოველივე მის რევოლიუციონურ ნაბიჯებში“. დაბოლოს კრება ირჩევს მამულების მიმღებ კომისიის წევრებათ ამხ. კ. კაციაშვილს და გ. თათარაშვილს. მართალია, ფაქტიურათ მემამულეების მიწებს ამ რაიონში დღეს გლეხები ფლობენ და ამუშავებენ კიდეც, რადგან მემამულეები არ იმყოფებიან ადგილობრივ, მაგრამ მიუხედავათ ამისა, მამულების მიმღები კომისია დაჩქარებით უნდა შეუდგეს კანონიერ ფარგლებში მიწების მიღებას, რომ ამით სამუდამოთ დარწმუნდეს გლეხობა, რომ მიწა ეკუთვნის მშრომელ ხალხს და არა მუქთა-ხორებს, ამიტომ ვფიქრობ, ის 3 კომისია, რომელიც დანიშნულია გორის მაზრაში, ძრიელ ცოტაა, რადგანაც, როგორც ვიცი, გორის მაზრა შესდგება 9 დიდი რაიონისაგან და ვეკითხები საგ.-საადგ. მამულო გამგეობას: შეუძლია თუ არა მამულების მიმღებ კომისიას თავის მიხედულობით დანიშნოს ქვე-კომისია? წინააღმდეგ შემთხვევაში დაგვიანება გამოიწვევს არასასურველ შედეგებს.

დასასრულ არ შემიძლია არ აღვნიშნო ერთი არა სასიამოვნო მოვლენა. გორის მაზრაში მობილიზაციის საქმე სულ უყურადღებოთ არის და მე მგონია როცა ყოფნა არ ყოფნის კითხვაა ჩვენს წინაშე დასმული და ამ კითხვის გადაჭრა დამოკიდებულია ფიზიკურ ძალაზე, დროა ისეთ დიდ-მნიშვნელოვან კითხვას, როგორიც არის მობილიზაცია, მეტის ყურადღებით მოეპყრათ გორის მაზრაში.

ი. ჯვარცხმელი.

თფილისში დაბრუნდა სამაზრო მიმღებ კომისიის თავმჯდომარე გვანცალაძე.

კომისიას, რომელიც 5 კაცისაგან შესდგება უკვე ჩაუბარებია ნიკოლოზ სარდიონის ძე ციციშვილის მამული 744 დეს.

ამ მამულის მეტი წილი ტყეა. მამულში არის ბაღი და ვენახი. ტყე მეტი ნაწილი გაჩეხილია.

რძის ფერმის შენობა საადგილ-მამულო ფონდს გადაეცა.

სასახლე, რომელიც კულტურულ-ისტორიულ განძს წარმოადგენს, ჯერ-ჯერობით ციციშვილს დაუტოვეს. მამულის მიღება მოხდა ორ დღეში. გლეხები გონივრულად შეხვდენ ამას. მიღებულ მამულს დაიცავს სამაზრო საადგილ მამულო კომიტეტი.

მამულის ჩაბარების წინ კომისიამ გააცნო ადგილობრივ სომეხ და ქართველ გლეხებს სეიმის მიერ 7 მარტს მიღებული აგრარული კანონი.

ჩამორთმეული მამული საიჯარო და სხვა ვალდებულობისგან თავისუფალი იყო, არის მხოლოდ ზოგიერთი ვალები. შემდეგ პირველ აპრილს კომისიამ უნდა ჩაიბაროს ბებუთოვების მამული (სოფელ წყნეთში).

ხ ვ ა ლ

იგრგვინებს მეხი... შავი ღრუბელი
ცას გამოყვება საბედისწერო,
ფაფარს აიყრის მშობლიური ზღვა,
მთას გადასცდება ურიცხვი წერო.

——

ზარბაზნის გრიალს, თოფების ჭექას
შეუშინდება ფრინველთა გუნდი,
გმინვა გაყვება მშობლიურ მიწას,
დაიჟღარუნებს მტარვალის ხუნდი...

დაიგუგუნებს ძველებრ სიონი,
მას ხმას მისცემენ ყველა ტაძრები...
საბედისწერო დადგება წუთი,
შეინძრევიან საფლავში მკვდრები...
შემოკრბებიან ვის ქუდი ხურავს,
თოფ იარაღში ჩასხდება ძმები,—
ჩაისახება და განმტკიცდება
საქმე თავდაცვის, დანაკისრები...

დაიძრებიან მთიულნი მთებით,
მათთან კახელნი, ქართლელნი გმირნი.
მეზობელ ერთა დაჩაგრულებთან
გზას გაუყვებიან რაზმები ხშირნი—

და დაიცავენ ერთის მხრით საღზვარს,
ამოსულ მნათობს თავისუფლების,
თავგანწირულად, თავგამოდებით,
აწონით საქმის დანაკისრების.

აფხაზ-ოდიშართ, სამურზაყანოს
რწმენით გაყვება ისევ ლეჩხუმი,
შემდეგ იმერთა ზღაპრული მხარე,
შემდეგ სვანეთი დინჯი და ჩუმი...

ვით კლდე—ფოლადი შეიკვრებიან,
იციან ის გზა... იციან შარა...
იქ გურია სდგას, სამშობლოს თვალი,
რომ არ მოგვეპრას ხონთქრის აჭარა.—
აჭარა ბნელი, სახე-წაშლილი,
დღეს თავს რომ უვლის შავი აჩრდილი...

იქნება ბევრიც ველარ დაბრუნდეს...
ისე იჭედვის ბედი ჩაგრულის...
რაც შეიძლება ნაკლები ცრემლი...
დედა-კაცთ მართებს სიმხნევე გულის...

——

იგრგვინებს მეხი... ქარქაშით ხმალი
რწმენით ამოვა და იტრიალებს...
დაიგუგუნებს ძველებრ სიონი
და ზარბაზანი დაიგრიალებს...

ჩვენი დროშა კი... ნანატრი დროშა—
კვლავ ხელთ შეგვრჩება და იფრიალებს...

29 მარტი,
თფილისი.

იასამანი.

ბოლშევიკურ რუსეთში

(პეტროგრადიდან თფილისამდე).

შავი ზღვით.

მოვედით ცარიცინში. აქ თავსატეხ კითხვათ გაგვიხდა ის, თუ რომელი გზა აგვერჩია, რომ უვნებლათ მივსულიყავით თფილისში.

ბაქოს გზით გასვლა სახიფათო იყო, რადგან ბაქოდან თფილისამდე თათარი ყაჩაღები თავს ესხმოდენ მატარებლებს და არავის არ ინდობდენ. აქაც შავი ზღვით მოგზაურობა იყო უკეთესი, რადგან იქაც მოგველოდა ზღვის ყაჩაღების მსხვერპლი გავმხდარიყავით. დიდი თათბირის შემდეგ ვარჩიეთ შავი ზღვით წასვლა და გავემგზავრეთ ტუაპსესკენ. იქ გათენებისას მივედით. ტუაპსეს სადგური ნამდვილ სამხედრო ბანაკს წარმოადგენდა. თავიდან ფეხამდე შეიარაღებული ჯარისკაცები ჭიანჭველებივით ირეოდენ. მთელი სადგური სავსე იყო სხვადასხვა საქონელით. ჯარისკაცები დამშვიდებული იყოფენ ამ საქონელს, ჯერ როტები და შემდეგ თვითოეული როტა თავიანთ შორის ინაწილებდა მიღებულ საქონელს.

— საიდან მოდიხართ? შევეკითხე ჩემს ახლო სარკმელთან მდგომ ჯარისკაცს.

— ტრაპიზონიდან.

— ეს საქონელი საიდან მოიტანეთ?

— ტრაპიზონიდან წამოვიღეთ, სხვებმა დასტოვეს და ჩვენ წამოვიღეთ, ჩვენი პოლკი სანაქებო პოლკია, არაფერი იქ არ დასტოვა. ეხლა ვიყოფთ ყველაფერს.

— თვითეულს ხომ სამი ათასი შეგხვდებათ? შევეკითხე მე.

— სამ სამი კი არა, კომიტეტში გვითხრეს, რომ თითოს ათი ათასი შეგხვდებაო.

— ნაკლები არა,—დაემოწმა მეორე ჯარისკაცი.

გაიყვეს ყველაფერი და ხელათ გამართეს ვაჭრობა.

აი სომეხი ვაჭარი. მას უნდა ასორმოცდა ათი ფუთი შაქარი იყიდოს.

ვინ იცის შენ ვინა ხარ? ეუბნება ერთი ჯარისკაცი—იქნება სპეკულიანტი ხარ და გინდა ჩვენი შაქრით ხალხს საქმე გაუჭირო, ჩვენგან 3 მან. იყიდო და ხალხს 5 მან. მიჰყიდო. უმჯობესია ჩვენ იმათ მივყიდოთ, ვისაც თავისთვის უნდა.

ამ უბრალო ხალხს სიხარულით გაბრწყინებული სახე ჰქონდათ, რომ ოთხი წლის ტანჯვა-წვალების შემდეგ სახლში ბრუნდებოდნენ. მათ ის გაბოროტება არ ემჩნეოდათ, რომელიც მე ფრონტიდან დაბრუნებულ სხვა ჯარისკაცებს შევამჩნიე.

უყურებდი ამ ხალხს და არ გჯეროდა, რომ იმათ საშინელი ბოროტება ჩაიდინეს, არ გჯეროდა, რომ მათ გაჰყიდეს სამშობლო და ის სიმდიდრე, რომელსაც იგინი იყოფდენ და რომელსაც სიხარულით აევსო მათი გული მათ მიერ ნაძარცვი სიმდიდრე იყო.

რომ აგეხსნათ მათთვის ის, რაც მათ ჩაიდინეს, ვერაფერს ვერ გაიგებდენ.

„გაუხსნეს ფრონტი მტერს“—არა! იგინი ისე წამოვიდენ სახლში, როგორც ყველა მოდიოდა.

„გაჰყიდეს სამშობლო“—არა! მათ მხოლოდ მისცეს ოსმალებს ტრაპიზონი, რომ ჩამოეგდოთ სამართლიანი, უანექსიო ზავი.

„გაძარცვეს საწყობები“—არა! ეს რა ძარცვაა, როცა პოლკის მიტინგზე მთელმა ხალხმა დაადგინა, რომ ყველაფერი გაეყოთ.

საღამოს ტრანსპორტ „სარატოვი“-თ გამოვედი ტუაპსედან. გემი ხალხით მთლათ გაჭედილი იყო.

დილით მოვედით სოხუმში. ნაპირზე არავინ არ სჩანდა. ქალაქი თითქო მკვდარი იყო, ვერავითარი მოძრაობა იქ ვერ შევამჩნიეთ. შემდეგ გავიგეთ, რომ ქალაქიდან მცხოვრებნი მთებში გაქცეულიყო, რადგან მეზღვაურებმა ზარბაზნები დაუშინეს.

გამოვედი ნაპირზე. აქ გავიგე დაწვრილებით ყველაფერი. გავიგე, რომ ქალაქს მეზღვაურებმა ზარბაზნები დაუშინეს და შემდეგ ნაპირზე გადავიდენ.*) მათ მხარი დაუჭირა გარნიზონის ნაწილმა სატუსაღოდან გაქცეულმა ყაჩაღებმა. დაამყარეს ქალაქში „საბჭოს მთავრობა“, მაგრამ ის ვერ იყო მტკიცე ნიადაგზე, რადგან აფხაზების შიში ქონდათ. ამიტომ რადიო დეპეშით შავი ზღვის ფლოტს დახმარება სთხოვეს. ფლოტიდან თანხმობა მიიღეს.

იმ დღეს, რა დღესაც მე სოხუმში ვიყავი, „გამოსვლა“ კიდევ დამთავრებული არ იყო. ელოდენ სევასტოპოლის ესკადრას, მაგრამ ის არსად სჩანდა.

ბოლშევიკებს მეტი აღარაფერი დარჩენოდათ. შეგროვდენ მოედანზე, გამართეს მიტინგი და შემდეგ დაიწყეს საშინელი სროლა. გაიგონეს თუ არა სროლის ხმა „სარატოვი“-ს მეზღვაურებმა, იფიქრეს—ეს არის დადგა დრო, როცა ჩვენც უნდა ჩავერიოთ საქმეშიო, ეცენ ზარბაზნებს და ორი ყუმბარა გადაუგზავნეს ქალაქს. მხოლოდ მგზავრების აღელვებამ გონს მოიყვან მეზღვაურნი და ხელი აალებინა ამ უგუნურ განზრახვაზე, თორემ ქალაქის განადგურება აუცილებელი იქნებოდა. დაღამებისას ჩვენი გემი ბათუმისაკენ წამოვიდა. მგზავრები სხვადასხვა საზარელ ამბებს გვიამბობდენ, რაც შავ ზღვაზე ხდებოდა. გვიამბობდენ, რომ ჩვენი მეზღვაურები ყოველივე საზიზღრობას სჩადიოდენ, სძარცვავდენ ხალხს, ანადგურებდენ სოფლებს და ქალაქებს და სხვა.

მესმოდა ასეთი სიტყვები და გული სევდით მევსებოდა, არ მჯეროდა, რომ მეოცე საუკუნეში მცხოვრებ ხალხს შეეძლო ისეთი ყაჩაღობის ჩადენა, როგორც ამას სჩადიოდენ საშუალო საუკუნის ზღვის ავაზაკები.

სახელმწიფოს გახრწნის და დანაწილების შემდეგ ზღვაზე გაბატონდა ის ხალხი, რომელსაც შეეძლო სამხედრო გემების მოხმარა, გაბატონდენ მეზღვაურნი. და უპასუხისმგებლო პირებმა ისეთივე მოქმედება დაიწყეს, როგორც საშუალო საუკუნის ზღვის ავაზაკებმა.

ბოლშევიზმმა ხელში ჩაუგდო ყველაფერი იმას, ვინც ყველაზე კარგათ შეიარაღებული იყო.

მეზღვაურებს ძალათ არ ჩაუგდიათ ხელში გემები, მათ ის მიიღეს მემკვიდრეობით ბოლშევიკების მიერ მოკლულ სახელმწიფოსგან.

მოხდა ის, რაც უნდა მომხდარიყო.

პირველი მკვლელობა, პირველი სისხლი... შემდეგ გემებიდან გაიქცენ იგინი, რომლებსაც ავაზაკობის ჩადენა არ უნდოდათ და დარჩენ უფრო გაბედულები... რომლებიც არავითარ ბოროტებას წინ არ დაიხევდენ.

ამიტომ გასაკვირი არ არის, რომ ამ ზღვის ავაზაკებმა ბოროტების ჩადენაში თავის ხმელეთზე მყოფ ამხანაგ ბოლშევიკებს აჯობეს.

შავი ზღვის ავაზაკები—ეს იყო ჩემი მოგზაურობის უკანასკნელი შთაბეჭდილება. ბოლშევიკურ რუსეთის საზღვრებში.

ბათომში დილით მოვედი. ნაპირზე მრავალი შეიარაღებული ხალხი დადიოდა, მაგრამ არც ერთი მათგანი არ გავდა იმ წითელგვარდიელებს, რომლებიც მე ჩრდილოეთში ვნახე.

— რათ არის აქ ამდენი შეიარაღებული ხალხი?—შევეკითხე მე ერთ ჯარისკაცს, რომელიც გაზეთებს ყიდდა.

— განა თქვენ არ იცით?—გაიკვირვა მან—ბათომს ოსმალები ემუქრებიან და ამიტომ აქ მოდიან მოხალისენი, ყოველ დღე მოდიან სხვადასხვა სოფლებიდან.

როგორც ეტყობოდა, იმ ჯარისკაცს არ ესუნთქა ბოლშევიკურ რუსეთის მოწამლული ჰაერი. მას ვერ გაეგო რათ მაინტერესებდა მე ის ხალხი, რომელსაც მტრის მოლოდინში მიეტოვებია სოფლები, ოჯახი და აქ წამოსულიყო სამშობლოს დასაცავათ.

მთელი დღე დავდიოდი ბათომის ქუჩებზე და ყოველ ფეხის ნაბიჯზე ვხდებოდი შეიარაღებულ ხალხს. აქ იყვენ მოხუცნიც და ახალგაზრდებიც და ეს სხვადასხვაობა იმის მოწამე იყო, რომ ეს იყო ხალხის გულიდან ამონახეთქი ტალღა.

საღამოს მატარებლის წამოსვლის დროს მე სიმღერა შემომესმა. მივედი ახლოს და გავიგე, რომ მარსელიოზას მღეროდენ. მღეროდენ ქართულად, და თუმცა ქართული არ ვიცოდი, მაგრამ კარგათ მესმოდა ეს სიმღერა, რომელიც ოდესღაც ასე გმირულათ გაისმოდა მთელ რუსეთში და ეხლა თითქმის დავიწყებულია ჩრდილოეთში ბოლშევიკების „ბუნტის“ შემდეგ.

დიდი ხნის შემდეგ აქ გავიგონე მე ეს სიმღერა. მას მღეროდენ აქ, როგორც ლოცვას ბრძოლის წინ.

ამ სიმღერის ხმაზე მე ვიგრძენი, რომ ისევ თავისუფალ ქვეყანაში ვარ, ისევ თავისუფალ ჰაერით ვსუნთქავ თავისუფალ ხალხში. და მე ვიცოდი, რომ ბოლშევიკურ რუსეთში ჩემს ხეტიალს ბოლო მოეღო. ბოლშევიზმი აქ ვერ მოვიდოდა, რადგან მას იმ ქვეყანაში ნიადაგი არ აქვს, სადაც ხალხს უყვარს სამშობლო ქვეყანა და მზათ არის მისი თავისუფლებისთვის მოკვდეს. („ბ.“)

ვლ. ვოიტინსკი.

*) ეს იყო თებერვალში.

ქართული სამხედრო ორგანიზაციები რუსეთში

გ ზ ა შ ი.

მივიღეთ ჩვენ კომისარიატიდან შესაფერი მოწმობები და თან ვაგონის ნომერიც და 26 თებერვალს ძველი სტილით მოვედით მოსკოვის ალექსანდროვის სადგურზე. მიგვითითეს ვეებერთელა სანიტარულ მატარებელზე. ყველა ვაგონები მეტათ სუფთა, თეთრათ შეღებილი იყო, რისთვისაც გზაში ზოგიერთი „თეთრ მატარებელს“ ეძახდა.

შევედით მოწმობაში აღნიშნულ ვაგონში. ჩვენს კომისარიატს კომიტეტისთვის აერჩია საუკეთესო ვაგონი, რომელშიაც კომიტეტის კანცელარიაც მოთავსდებოდა. კომისარიატმა მოგვცა სია იმ პირებისა, ვისაც მის—კომისარიატისგან ჰქონდა მიცემული მოწმობა იმ მატარებლით მოგზაურობის უფლებისა. ასეთი აღმოჩნდა 154 კაცი (მათ შორის ქალებიც) მატარებელს მოსკოვის სამხედრო ოლქის უფროსის ნებართვით მოჰყვებოდა დამცველი რაზმი 125 კაცისაგან შემდგარი. ამავე მატარებლით მოდიოდა 302 სომეხი მხედარი.

მოსკოვის სადგურს მოვშორდით ღამის 12—1 საათზე. დილის 9 საათზე გავიგეთ, რომ მხოლოდ 23 ვერსი მოვშორებივართ მოსკოვს. ამის მიზეზი თურმე ის იყო, რომ მოსკოვ-კურსკის სადგურზე იდგა ერთი ვაგონი მეთორმეტე არმიის ქართველ მხედართა კომიტეტის და ელოდებოდა ჩვენს მატარებელს, რომ ზედ მოება. როდესაც ხსენებულ კომიტეტის თავმჯდომარეს გაეგო, რომ ჩვენი მატარებელი სხვა გზით წავიდა, დეპეშა მიეცა მატარებლის გზაში შეჩერების შესახებ, სანამ მათი ვაგონი არ დაეწევოდა.

ერთი მხრით თუ დაგვიანება გვეწყინა მეთორმეტე არმიის კომიტეტის დაწევა ძლიერ გაგვეხარდა.

ისე კარგათ ვგრძნობდით თავს, რომ თითონ არ გვჯეროდა ამ დროში ასეთი მოგზაურობის შესაძლებლობა. სადგურ „გრიაზ“-ამდე არავის შევუწუხებივართ. აქ კი პირველად შემოიხედა ჩვენს მატარებელში სადგურის დამცველმა რაზმმა.

შემოვიდა ვიღაც რკინის გზის მოხელე და მოინდომა მატარებლის გაჩხრეკა: იქნებ იარაღი მოაქვთო. როგორც იყო დავარწმუნეთ, რომ აქ კომიტეტი მოდის და ის აგებს პასუხს თუ ვისმე ექნება რაიმე უნებართვოთ. ბოლოს მოგვშორდა. მოვიდნენ ჯარისკაცები. მათ თურმე ზოგიერთმა ჩვენთან მომავალმა მხედრებმა „სამოგონკა“ უშოვეს იმავე სადგურზე და ცოტა რომ შეათვრეს ჩხრეკა კი არა და თავიც გადაავიწყდათ. გაჩხრეკა მოინდომეს მატარებლის კოზლოვში, ლისკში, ოტროშკაში, ზვერევოში, ნოვოჩერკასკში და სხვა, მაგრამ რომ შემოვიდოდენ ბოლშევიკების კომისრები კომიტეტის ვაგონში და დაინახავდენ წითელი დროშებით მორთულ კედლებს, თან მოისმენდენ ჩვენს ახსნა-განმარტებას, მშვიდობიანათ გვტოვებდენ. ერთის სიტყვით, როსტოვამდე ვიმგზავრეთ ისე, რომ ყველას გვიკვირდა ღ უნდა ვსთქვა, რომ ბევრს ჩვენგანს, რომლებსაც კი გვიმგზავრია ახლანდელ პირობებში, არც კი გვჯეროდა, რომ ასეთი მოგზაურობა შეგვრჩებოდა და, სადაა არ ჩავუშხამებდენ მატარებლის ერთ-ერთ ვაგონში ქალები ისხდენ და გაკვირვებით ამბობდენ: „რა დღეს მოვესწარით, ისე მოვდივართ, რომ ვაგონში ქუჩურ გინებას არ ვისმენთო“. ყველა ამას ხელს უწყობდა კიდევ ის გარემოებაც, რომ მოსკოვიდან წამოსული ხალხი, სადაც პურის ნატეხი არა თუ თეთრისა, არამედ—შავი პურის, ნამდვილი პურის სანატრელი იყო, გზაში ვშოულობდით თეთრ პურებს და ისიც სწორედ საარაკო იაფ ფასებში (მთელი პური 10—12 გირვანქა ღირდა 3—4 მან.) ასევე იყო სხვა სანოვაგეც. 4 მარტს მივედით როსტოვში. აქ გავიგეთ, რომ ჩვენი მატარებელი [illegible] რომ აქვე სომხების ეშელონი, ნოვოროსიიდან მომავალი, რომ ის ეშელონი დგას აგერ მეორე თუ მესამე დღეა, რადგან ტიხორეცკაიაზე გზა არ არის თავისუფალიო და ასევე მოუვა ჩვენს მატარებელსაცო. ატმოსფერაც ცოტათი შეიცვალა, ჰაერი თოფის წამლით გაჟღენთა, აქა იქ გვესმოდა ლაპარაკი, რომ ქალაქში უბრალოდ ქუჩაში ხვრეტენ ხალხს ბოლშევიკები, რომ საკმაო შარვალზე შეგამჩნიონ წითელი კანტი, რომ იქვე დაგვხრიტონო. ჩვენი მატარებელი გააჩერეს საქონლის სადგურზე, 1—1 ნახ. ვერსის მოშორებით, სამგზავრო მატარებლების სადგურიდან. კომიტეტმა მოახდინა განკარგულება, რომ მგზავრებს მაინცადამაინც არ დაეწყოთ სირბილი მატარებელთან, რომ ამით ვისიმე ყურადღება არ მიექციათ. ამასთანავე გავიგეთ სულ სხვადასხვა, ერთი მეორის მოწინააღმდეგე ამბები. ზოგი ამბობდა, რომ ბაქოზე წასვლა არ შეიძლება, რომ ჯერ, ბაქომდეა ჩაჩნები და თუ მათ გადაურჩით მერე, ბაქოს შემდეგ თათრები დაგხოცავენ ყველასო, და გვირჩევდენ არმავირიდან ტუაპსეზე წამოსვლას; მეორეები გვირჩევდენ კავკავზე წამოსვლას, რადგანო, ამბობდენ, მაიკოპთან კორნილოვის რაზმისა და ბოლშევიკებს შორის შეტაკება ხდება და ვერც ერთი ვერ გახვალთ ცოცხლებიო. კავკავში კი ინგუშები და ოსები ქართველებს ხელს არ ახლებენო. ჩვენ კი ჯერ ეს კითხვა ღიათ დავტოვეთ და გადავწყვიტეთ ამაზე მსჯელობა ვიქონიოთ, როცა არმავირში მივალთ.

მეორე დღეს 5 მარტს წავედი ქალაქში და თითქმის გამართლდა, რასაც ამბობდენ. თითქმის 20—30 ფეხის ნაბიჯზე ჩემგან მილიციონერებმა ტყუილ უბრალოთ მოჰკლეს ვიღაცა. ჯერ დოკუმენტები მოსთხოვეს და როცა მან უჩვენა ქაღალდები, მერე მოჰკლეს. სროლის ხმაზე გაისმა ისეთი „ზალპი“, რომ თავზარი დასცა ქუჩაში მყოფ ხალხს. როცა ცოტა მიწყნარდა და გამოვიკითხე, რაში იყო საქმე: ყოფილი აფიცერი იყოვო მიპასუხეს, ვიღამაც იცნო და მილიციონერს მიუთითა მილიციონერებმაც თავისი მოვალეობა შეასრულა „ძაღლი“ მოჰკლაო. მას მეორეც ახლდა ვიღაცა და ის კი გაგვექცაო. ვამჯობინე იქიდან გაცლა და გავექანე მატარებლისაკენ.

კომიტეტმა გადასწყვიტა მიმართოს როსტოვის რევოლიუციურ შტაბს და მოსთხოვოს იარაღი, რომ ყველანი სათითაოდ შეაიარაღოს მატარებელში, მაგრამ შტაბის უფროსმა, ანტონოვმა ამაზე უარი გვითხრა და თანაც გაგვაფრთხილა, რომ თუ გვაქვს იარაღი კარგათ დავმალოთ, თორემ არმავირს რომ გავშორდებით, იქეთ ან კორნილოვის რაზმი, ან კიდევ ბოლშევიკების წინააღმდეგი რომელიმე რაზმი მიგვიღებს ბოლშევიკების მიერ გამოგზავნილებათ და სათითაოთ დაგხოცავენო.

საღამომდე ვიდექით როსტოვში. იქ შემოგვემატა, როგორც ქალაქიდან, ისე სომხების მეორე ეშელონიდან რამდენიმე ქართველი მხედარი და სტუდენტები.

მატარებელში ამორჩეული იყო კომისია სამი კაცისაგან (თითო ჩვენი კომიტეტისა და სომხების ორგანიზაციიდან და ერთიც მატარებლის გამგე), რომლის მოვალეობა იყო ზრუნვა იმის შესახებ, რომ ყოველ სადგურზე რაც შეიძლება ნაკლები მდგარიყო მატარებელი. საღამოს მოგვიტანეს ამბავი, რომ ორთქლმავალს მოგვიბამენ ჩქარა და გაგვგზავნიანო. ცოტა ხანს შემდეგ ერთ-ერთმა მგზავრთაგანმა მოგვიტანა ამბავი, რომ, როგორც მან შემთხვევით გაიგონა ტელეფონით ლაპარაკი, რევოლიუციონურ შტაბიდან უთქვამთ სადგურის კომენდანტისთვის, ჩვენი მატარებელი არ გაგზავნოს პირველ ყოვლისა, მხოლოდ რამდენიმე ხნის წინეთ შეატყობინონ შტაბში, რომ მათ გასჩხრიკონ მატარებელი. ამნაირათ, ჩვენ ველოდებით გაჩხრეკას და გამგზავრებას, მაგრამ, რადგან სადგურს პირველზე კიდევ იქ ვიდექით, დავაძინეთ. საათის 2-ზე შემოგვიცვივდა ეგრეთ წოდებულ საკანტროლო როტის ჯარისკაცები და სწორეთ ჩვენი კომიტეტის ვაგონიდან დაიწყეს ჩხრეკა. ჩვენ ბევრი ვუმტკიცეთ, აქ კომიტეტი მოდის და ის თითონ აგებს პასუხს, თუ მათ მგზავრებს უნებართვოთ აღმოაჩნდება რამეო, მაგრამ ვერაფერი შევასმინეთ და თუმცა ძალიან რბილათ, მაგრამ მაინც გაგვჩხრიკეს. კომიტეტში სხვათა შორის, რამდენიმე თოფი გვქონდა, რომლებიც ჯერ წაიღეს, მაგრამ მერმე როგორც იყო, გამოვართვით უკან. ჩხრეკის დროს მე გავყევი ჯარისკაცებს, რომ არავისთვის არ მიეყენებიათ შეურაცხყოფა, ან არ წაერთმიათ რამე.

გაიარეს მთელი მატარებელი და წავიდნენ.

ხსენებული მატარებლის გამგე იყო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რისტომ წერეთელი, „ოსტავკაში“ გამოსული პოლკოვნიკი, მატარებელში იყო აგრეთვე მეორე წერეთელიც, ჩვენი კომიტეტის წევრი, კავალერიის ყოფილი ოფიცერი, რომელიც მოდიოდა ჩვენთან ერთად სამშობლოში ცოლშვილით. როდესაც ჯარისკაცები მივიდნენ გამგის კუპესთან, მატარებლის უფროსმა ექიმმა უთხრა მათ, რომ იქ სძინავს მატარებლის გამგეს, თავად წერეთელსო. ჯარისკაცებმა ერთი-მეორეს გადახედეს და იკითხეს რომელი წერეთელიაო.

ჩვენ მაშინ ავუხსენით, რომ ის არის „ოტსტავკიდან“ წაყვანილი პოლკოვნიკი, რომელიც განაგებდა და განაგებს ეხლაც ამ მატარებელსო.

წავიძანეთ ცოტა, რომ ისევ მოვიდნენ ჯარისკაცები და მომითხოვეს მე სადგურის კომენდანტის სახელით. როცა მივედი სადგურზე, იქ გამოიძახეს საკანტროლო როტის უფროსი. ჩემს იქ ყოფნაში რომელიღაც სადგურიდან ითხოვეს მიღება სამი ჯავშნიანი მატარებლისა, რომლებიც ეკუთვნოდენ ვიღაც ზაიცევის რაზმს. სადგურის კომენდანტმა მიიღო მხოლოდ ერთი და თანაც გაიკითხ-გამოიკითხა ტელეფონით შტაბებში, იქნებ ვინმე იცნობდეს—ვინ არის ზაიცევი და შეიძლება თუ არა მისი ჯავშნიანი მატარებლების მიღებაო, მაგრამ ვერსაიდან ვერაფერი გაიგო და თუმცა მატარებელი მაინც მიიღო, მაგრამ დაამზადა წითელ-რაზმელთა რაზმი მათ დასახვედრათ.

ჩემს შეკითხვაზე—რაზმს რათ გზავნი მეთქი, იმიტომო, რომ თუ მტერია, მტრულათ დახვდენ და თუ მოყვარეა—მოყვრულათო,—მიპასუხა და თანაც ხმამაღლა წამოიძახა: „ჩორტ ვოზმი, ლუჩშე პუსტ წერეტელი პროსკოჩიტ, ჩემ პრიიდუტ ვრაჟესკიე ბრონევიკი“-ო. მე ამ სიტყვებმა ცოტა შემაფიქრა, რადგან წერეთელი გამოურია შიგ და ვკითხე: რომელი წერეთელი უნდა დაგძვრენ ხელიდან მეთქი, მაგრამ პასუხი ვერ მივიღე.

მერე დამიწყეს გამოკითხვა, ვინ მოგვყავს მატარებლით და სად მიგვყავს. ვინ არის ის წერეთელი მატარებელშიო. თურმე, რომ გაიგონეს წერეთლის გვარი—ერთი ის არ ეჭაშნიკათ, რომ ექიმმა თავადი დაირქვა და მეორეც, გადასწყვიტეს, რომ, ალბათ, ირაკლი წერეთელი მიიპარება გეგეჭკორთანო და დაგვიწყეს მტკიცება, რომ თუმცა ქართველები კარგი ხალხია, მაგრამ მაინც „კონტრ-რევოლიუციონერ გეგეჭკორს და წერეთელს“ მიყვება ეხლაო.

ბევრი ვარწმუნეთ, რომ ეს წერეთელი სულ სხვაა და არაფერი არა აქვს საერთო ირაკლი წერეთელთანო, მაგრამ სანამ ერთმა სალდათთაგანმა არ სთქვა, რომ მან ნახა ეს წერეთელი და რომ ეს ირაკლი არ არის, რადგან ის დუმის წევრს წერეთელს, კარგათ იცნობს, მანამდე ვერავინ ჩვენ ვერ დავაჯერეთ. ამის შემდეგ რაზმის უფროსმა, ვიღაც სამოილოვმა სთქვა, რომ სულ ერთია მატარებელში რომ გაიაროს ამითი ხომ პირისახეზე ვერ მიხვდება ვინ არის რევოლიუციონერი და ვინ კონტრ-რევოლიუციონერიო, და ნება მოგვცა წავსულიყავით.

ჩხრეკის დროს ზოგიერთ ჩვენს საყვედურზე ჯარისკაცებმა გვითხრეს—აბა ტიხორეცკაიაში ნახავთ სიმხეცესო.

მივედით ბატაისკში, იქაც მოგვინდომეს გაჩხრეკა, მაგრამ ჩვენ გავაგზავნინეთ დეპეშა როსტოვის სადგურის კომენდანტთან, რომელმაც უპასუხა, რომ მატარებელი გაჩხრეკილია და გაუშვითო. იქაც მშვიდობით გადავრჩით.

ი. დარჩია.

(შემდეგი იქნება).

რკინის გზაზე

(ხმა რკინისგზელისა).

ამ განკითხვის ჟამს, როდესაც რევოლიუციის მოპოვებანი, სამშობლო და მისი ფიზიკური არსებობაც კი საშინელ საფრთხის წინაშე დგანან, როდესაც ყველა ჩვენთაგანი ვალდებულია იარაღით ხელში დაიცვას ეს სამება და ვისაც კი ამის უნარი არა აქვს, ის ისე უნდა ემსახუროს ამ წმინდათა წმინდას, რითაც შეუძლია, მაშინ, როდესაც ყოველგვარი მერყევა და ყოყმანი სიკვდილის მომასწავებელია, სწორეთ ამ დროს გვევლინება მხნელათ მეოთხე განყოფილების უფროსი ბ. ცქიტიშვილი და თავის მყვირალა, მაგრამ მახინჯ შინაარსის დეპეშებით ისედაც გულაცრუებულს ბაქოს ლიანდაგის რკ. გზის მოსამსახურეების ნაწილს, კიდევ მეტათ უცრუებს გულს სამსახურზე და წესიერ მიმოსვლის აღდგენის საქმეს სამუდამოთ ნიადაგს აცლის. ვამბობ იმ დეპეშაზე, რომელიც ამ დღეებში ბ. ცქიტიშვილმა რკ. გზ. მთავარ კომიტეტს და ყველა მოსამსახურეებს გაუგზავნა. რომლითაც ის გამოსთქვამს რა უკმაყოფილებას იმის გამო, რომ მთავარი კომიტეტი სამსახურიდან გაძევებით ემუქრება იმათ, ვინც წესიერათ არ ასრულებს სამსახურს, ანდა სულ უარს აცხადებს ბაქოს ლიანდაგზე სამსახურზე.

ურჩევს მთავარ კომიტეტს, უზრუნველ ჰყავით მათი, ე. ი. მოსამსახურეების სიცოცხლე, ქონება, მიეცით მათ ყველაფერი, რაც ეკუთვნით და შემდეგ მოითხოვეთ სამსახურის წესიერათ შესრულებაო.

დასასრულ თხოვნით მიმართავს ამხ. მოსამსახურეებს „მიპასუხეთ,—შემიძლია თუ არა მე ჩემი თავი თქვენი აზრის და სურვილების ჭამომხატველათ ჩავთვალოვო“?!.

მოსამსახურეების ის უმნიშვნელო ნაწილი, რომელთათვის არც რევოლიუციაა დასაცავი და არც ის საფრთხე, რომელიც სამშობლოს მოელის და რომელთა მიზანია „სახლის მახლობლათ სამსახური“ ეჭვი არაა, პასუხს არ დააგვიანებს და კვერსაც დაუკრავს, მაგრამ იმ მოსამსახურეების დიდი უმეტესობა, რომელნიც რევოლიუციის ავანგარდათ ითვლებოდა და ითვლება, არასოდეს არ წამოეგება მის ანკესზე; ის არასოდეს არ მოითხოვს იმას, რის მიცემაც არ შეუძლია დემოკრატიულ მთავრობას. ის არასოდეს არ მოითხოვს სიცოცხლის და ქონების უზრუნველ ყოფას იმ რევოლიუციის და სამშობლოსაგან, რომელიც ყველა ჩვენთაგანს დაჩოქილი ევედრება: დამიხსენით მტრის შემოსევისაგან და აოხრებისაგანო, ეს კარგათ დაიხსომოს ბ. ნმა ცქიტიშვილმა და იცოდეს—მათგან დასტურს ვერ ეღირსება.

მართალია, ისინი დიდათ დაზარალდენ, ნაწილს ყაჩაღებმა საცვლებიც კი არ შეარჩინე', შეიძლება კიდევ განმეორდეს დეკემბრის შავი დღეები, შეიძლება მართლაც უმზადებდეს მათი ბედი რაიმე საფრთხეს, მაგრამ მათ ძალიან კარგათ იციან, რომ იმ საფრთხესთან შედარებით, რომელიც მოელის გამხეცებულ მტრის წინ პირის პირ მდგომ სამშობლოს და რევოლიუციის დამცველებს, ეს საფრთხე არაფერია.

მათ ძალიან კარგათ იციან, რომ ვინც მოითხოვს ახლავე უზრუნველყავი ჩემი სიცოცხლე და ქონება, ახლავე მომეცი ყველაფერი, რაც მეკუთვნის, თორემ შენი არაფერი მწამსო, რომ ის უდროობის საბრალო მაქსიმალისტია, რომ მას თვალები იმიტომ აქვს, რომ არაფერი არ დაინახოს.

ჩვენ დარწმუნებული ვართ მთავარი კომიტეტი შესაფერისათ დააფასებს ბ. ცქიტიშვილის გამოსვლას და არავითარ ზომებს არ დაერიდება ასეთ მოაზროვნე მოსამსახურეების საწინააღმდეგოთ.

ჩვენ ვფიქრობთ: ისე, ვინც წესიერათ არ მსახურობს, ანდა უარს აცხადებს სამსახურზე, რაღაც შიშიანობის გამო,—ის უარს აცხადებს ემსახუროს რევოლიუციის და სამშობლოს ხსნის საქმეს, ის სულმოკლე, მხდალი და მოღალატეა და მას ადგილიც არ უნდა ჰქონდეს ჩვენს შორის.

ჩვენ კი არასოდეს არ დავივიწყებთ ჩვენ მასწავლებლის ნოე ჟორდანიას სიტყვებს, რკინის გზის მუშა მოსამსახურეების ყრილობაზე წარმოთქმულს.

„1905 წლის რევოლიუციის დროს ჩვენ მოვდიოდით თქვენთან და გეუბნებოდით: არ იმუშავოთ, არ იმუშავოთ და არ იმუშავოთო...

1917 წლის რევოლიუციის დროსაც მოვდივართ თქვენთან და გეუბნებით: იმუშავეთ, იმუშავეთ და იმუშავეთო“.

ჩვენ ვუპასუხებთ: ვმუშაობდით, ვმუშაობთ და რა პირობებშიაც არ უნდა მოგვიხდეს მუშაობა, ვიმუშავებთ.

კ. მწვანეყვავილელი.

სოც.-დემ. პარტიაში

თფილისი 22 მარტს შესდგა მე-6 რაიონულ კოლექტივის წევრთა მორიგი კრება. განსახილველი იყო შემდეგი კითხვები: მოხსენება თფილისის კომიტეტის წევრისა, არჩევნები სხვადასხვა კომისიებისა, კოლექტივის ბინა, მოკლულ გვარდიელის ოჯახობის დახმარება და მიმდინარე კითხვები. თფილისის კომიტეტის მოხსენება გააკეთა მიშა ნაკაიძემ. მოხსენებას კრება ღებულობს და შემდეგ გადადის კომისიის არჩევნებზე. არჩეულ იქნა საორგანიზაციო კომისია, რომელიც შესდგება 7 ამხანაგისაგან: ნ. ვ. ალიხანოვი, ვ. ინწკირველი, ვ. ატოევი, გ. ჩიკვაიძე, ნ. კოპალეიშვილი, გ. გულუაშვილი და ვ. ფხაკაძე. კულტურულ განმანათლებელ კომისიაში ხუთი ამხანაგი: მ. ნაკაიძე, მელ. ტერელაძე, რ. გრიგოლაშვილი, გ. ჩიკვაიძე, პ. ჯავახოვი. საფინანსო კომისიაში სამი ამხ.: დ. პაპიშვილი, ვ. კვერენაძე და ი. ბერუჩაშვილი. კოლექტივის ბინის შესახებ კრებამ გადასწყვიტა გადმოტანილ იქნას რაიონის ბიურო გვარდიელების შტაბთან. დაევალა გ. ჩიკვაიძეს, ალ. ბაინდუროვს და მ. ნაკაიძეს, მოაწყონ ბიურო, რაც შეიძლება ადრე. მოკლულ გვარდიელის ცოლშვილის დახმარების შესახებ კრება ავალებს ჩვენ დელეგაციას გვარდიელების ყრილობაზე ფართოდ დასვან ეს კითხვა.

კრება წინადადებას აძლევს ამხ. მდივანს ჩამოართვას ძველ წევრებს მანდატები და მიეცეს საჭირო მანდატები ახალ წევრებს.

ნა.

ახალციხე. 16 მარტს ამა 1918 წლისა ქ. ახალციხეში დროებით აქ მყოფ ხაშურელ და ზესტაფონელ წითელ გვარდიელთა ინიციატივით და მონაწილეობით გაიმართა წარმოდგენა ადგილობრივი სოციალ დემოკრატიული (მეუმცირესეთა) ორგანიზაციის სასარგებლოთ. შემოვიდა: ბილეთებიდან 529 მან 30 კ., შემოწირულება 1 მ. 55 კაპ., ბუფეტიდან 136 მ. 40 კაპ., ფოსტიდან 15 მან., სულ 682 მ. 25 კაპ., აქედან დაიხარჯა 247 მან. 95 კაპ., წმინდა შემოსავალი დარჩა 434 მან. 30 კ., რაც უკვე მიიღო ორგანიზაციამ. ორგანიზაცია თავის მოვალეობათ სთვლის უგულითადესი მადლობა გამოუცხადოს წითელ გვარდიელებს, რომლებიც ასეთი ყურადღებით მოეპყრენ თავისი პარტიის ერთ-ერთ ულარიბეს ორგანიზაციას.

ახალციხის კომიტეტი, რ. ს. დ. მ. მეუმცირესეთა პარტიისა.

ქ. სურამი. 18 მარტს შესდგა სურამის სოციალ დემოკრატიულ ორგანიზაციის წევრთა საზოგადო კრება. ამხ. ს. მამალაძემ მოხსენება გააკეთა მიმდინარე მომენტის შესახებ. მოხსენების გაკეთებამდე, თავმჯდომარემ მოკლეთ დაახასიათა ვერაგულათ დახოცილ ამხანაგების ლ. ციციშვილის და ლევან დადეშქელიანის მოღვაწეობა. კრებამ ფეხზე ადგომით პატივი სცა იმათ ხსოვნას. კრებამ ზიზღი გამოუცხადა მკვლელებს.

მოხსენების შემდეგ ილაპარაკა ამხ. დ. სულიაშვილმა, რომელიც შემთხვევით დაესწრო კრებას. ის შეეხო უმთავრესად ბალშევიკების ავანტიურას, რამაც დაღუპა რუსეთი, მოაგონა კრებას გურულების მოწოდება და თავის მხრითაც მოუწოდა თავდაცვისათვის. მოკლე სიტყვები წარმოსთქვეს მომენტის შესახებ აგრეთვე ამხ. გლეხებმა ვ. ჯობაძემ და გ. ქურდაძემ. კრების დასასრულ პარტიაში ჩაეწერა თორმეტი კაცი.

Ueritas.

ჯარისკაცთა წერილები

ახალციხის მაზრაში საშინელი ამბები ხდება; მისი აღწერა შეუძლებელია. ესხმება ქართულ სოფლებს შეიარაღებული ბრბო მუსულმანებისა, რომელიც ცარცვავს და ანადგურებს სოფლებს.

ახალციხეში მცხოვრები ჯარისკაცები ითმენდენ. ახლა კი მოთმინებიდან გამოდიან. 5 მარტს 50 ჯარისკაცი გაემგზავრა უფროსის ბრძანებით მახლობლათ ახალციხისა სოფელ ანდრიწმიდაში. იქ ამ ჯარისკაცებმა ნახა, რომ მუსულმანების ბრბო მოდიოდა სოფლის ასაოხრებლათ, რიცხვით 800 კაცი. ამ ჯარისკაცებმა ეს ბრბო გარეკა, რამდენიმე კაცი დასჭრა, რამდენიმე—დახოცა. წინ წავიდენ იოსებ ალანია და გიორგი დავლაშერიძე. გიორგი დავლაშერიძე მოკლულ იქნა მუსულმანების მიერ, იოსებ ალანია გადარჩა. ერთი ამხანაგიც დაგვიჭრეს. ახალციხის ჯარისკაცები მოთმინებიდან გამოდიან. აღმასრულებელ საბჭოს არ აქვს ის გავლენა, რაც ქონდა დღემდე. და ვერ შეუკავებია ჯარისკაცები, რადგანაც მუსულმანები საშინლათ აოხრებენ ქართულ სოფლებს. ამიერ-კავკასიის სეიმს მართებს დიდი ყურადღება მიაქციოს ახალციხის მხარეს, რათა ეს პატარა კუთხე გადაარჩინოს ცეცხლისაგან.

ჯარისკაცი ი. ალანია.

მუშათა შორის

არსენალის ცხოვრებიდან. მთელი კავკასიის ფრონტის ჯარისთვის და წითელ გვარდიელების საჭირო იარაღი ზარბაზნები, ტყვიისმფრქვეველები, ვინტოვკები და სხვა სულ თფილისის არსენალში უნდა შეკეთდეს. აქ 700-მდე კაცი მუშაობს. აქაურ ადმინისტრაციის მიერ სრულებით უყურადღებოთ არის დატოვებული საექიმო დახმარების საქმე. საჭირო წამლების შეძენა მეტ ნაწილათ ავადმყოფ მუშებს თავიანთი ფულით უხდებათ. დიდიდან თავისუფლების დამყარებისა საქარხნო კომიტეტს რამოდენიმეჯერ მიუცია წინადადება ადმინისტრაციისთვის, რომ ყურადღება მიექცია საექიმო დახმარების საქმისათვის, მაგრამ ამოდენა ხნის განმავლობაში მარტო დაპირების მეტი არა გაუკეთებია რა. ჯამაგირების საქმეც ვერაა რიგიანათ დაყენებული. მაგალითად, ხელოსნები საათში ღებულობენ საშუალო ჯამაგირს 1 მ. 65 კ. ე. ი. როგორც ადგილობრივ მუშათა კავშირშია მიღებული. კანცელარიის მოსამსახურეები კი—2 მ. 75 კ. საშუალო ჯამაგირს საათში. ასეთი ჯამაგირის განსხვავება ერთი მეორისაგან ერთ და იმავე დაწესებულებაში ბადებს ერთი-მეორის წასწრების სურვილებს ჯამაგირში და ამითი ყოველგვარი წესრიგი ჯამაგირების განაწილების შესახებ ირღვევა, რაც მეტის მეტათ ხელს უწყობს ისედაც გამოწვეულ ფულის კრიზისს. თვეში მარტო ჯამაგირებისთვის 140,000 მანეთზე მეტი იხარჯება არსენალში. და აი სადაც ამოდენი ხარჯი აქ სახელმწიფოს და ასეთი დიდი მნიშვნელოვანი ადგილია მთელი მხარესათვის ეს არსენალი, ერთი კაციც არ არის ისეთი, რომელიც აღჭურვილი იყოს უფლებებით მთავრობისაგან და დაინტერესებული იყოს შემოქმედებით მუშაობით. საჭიროა ყურადღება მიექცეს ამ დაწესებულებას ვისგანაც ჯერ არს.

თებროშვილი.

პროვინცია

კახეთი. ბადიაურის სადგურში რომ ჩავედი, ხალხი ბევრი იყო. ჩვენმა მატარებელმა თელავიდან მომავალ მატარებელს მოუცადა, ადგილობრივ ხალხს მგზავრებიც შეუერთდენ. გაიმართა ბაასი ხალხში, მე შორიახლო ვუსმენდი, ყველა მოლაპარაკეს. გამოერია შინელში გახვეული „ბალშევიკი“ და დაიწყო დემაგოგიური ლაპარაკი: ჩვენ მივეცით ხალხს იარაღები და ს. დ. მენშევიკებმა ხალხს წაართვეს და თათრებს გადასცეს. და აი, დღეს ის თათრები ესხმიან სოფლებსა და აწიოკებენო. ამ პროვოკაციულმა სიტყვებმა მე ძალიან ამაღელვა და ჩავერიე, რომ ამეხსნა ამ ბრბოსთვის, თუ ვინ ბრძანდება ეს ვაჟბატონი. ეს „ბალშევიკი“ გაიპარა. მომხრეები ბევრი გამომიჩნდა, თითქმის უმრავლესობა. ერთმა მოხუცებულმა გლეხმა მომმართა: მე შვილო ყველას მოვუსმინე, მაგრამ ხმა არ ამოვიღე და აი, როდესაც შენ დაიწყე ლაპარაკი მომეწონა თქვენი აზრი და მეც გამოგეხმაურე. თუმცა მე ბებერი ვარ, 55 წ., მაგრამ მე შვილი მყავს ფრონტზე და თუ განსაცდელი მოელის ჩვენს თავისუფლებასა და ჩვენს კავკასიასაც, მაშინ ჩემი თავიც თქვენ გენაცვალოთ, არამც თუ ჩემი შვილებიო.

ამ სიტყვებს ამბობს 55 წ. მოხუცი გლეხი. აქ იყო გადმოსროლილი სიტყვებიც: ჩვენ ჩემო ძმაო ვიყავით და კიდევ წავალთ, მაგრამ ის „გალუსტიკიანები“ და „კრახმალიანები“ მდიდრის შვილები ჰაერს რომ აფუჭებენ ბულვარზე, ხალხს გავლის ნებას არ აძლევენ, აი, ისინი ის მატყუარა ხალხი, რომელიც თავისუფალს დროს ლაყბობაში ატარებენ, ისინიც გამოგზავნეთ ჩვენთან ერთად და ჩვენ მუდამ მზათა ვართ დავიცვათ რევოლიუცია და სამშობლოც გარეშე მტრისაგანაცო.

ამას გაიძახიან ჩვენი ამხანაგები გლეხები. სიღნაღის მაზრის მოხალისეთა ჯარისკაცებიც ელოდენ მატარებელს, იყვნენ 200 კაცი. მიდიოდენ სიღნაღში, რომ გამოცხადებულიყვენ სამხედრო უფროსთანა. ამათთანაც მქონდა კარგა ხანს ლაპარაკი. არა უშავს რა, ხალხის სულიერი მდგომარეობა მტკიცეა. ესენიც კი მოითხოვენ ყველანი წავიდეთო, თორემ ჩვენც უკან დავბრუნდებითო, მაგრამ მე მაინც ვუთხარი და განვუმარტე, რომ თქვენ შეასრულეთ თქვენი მოვალეობა, ისწავლეთ ვარჯიშობა და დაუდექით (სარაჯათ სისხლით მოპოვებულს თავისუფლებასა და მერე თქვენი მიწა-წყალი დაიცავით, თორემ მტერი კარებზე არის მომდგარი და გაგვანადგურებს თქო. ხალხი აღტაცებით შეეგება ამ სიტყვებსა, და მხიარული სიმღერით გაუდგენ გზას სიღნაღისკენ.

გ. თევდორაშვილი.

ს. წესი (რაჭა). გაბალშევიკებულ ჯარისკაცთა თარეშს ვერც ჩვენი საზოგადოება ასცდა. აქაც ბლომად დაბრუნდენ ჯარისკაცები და თან მოიტანეს (ზოგიერთებზე ვამბობ) აუარებელი ნადავლი. თოფებს ხომ ანგარიში არა აქვს. მოაქვს ზოგიერთს ერთის მაგივრად ორი-სამი ვინტოვკა, პატრონები დიდძალი. სოფელში, მეტადრე საღამოობით განუწყვეტლივ სროლაა. რისთვის ისვრიან, თითონაც არ იციან—ლაზღანდარობისთვის, სისულელისთვის. ზოგიერთს აღარც კი აქვს პატრონები, გამოლეია სულ, მაგრამ ამასაც აღარ სჯერდებიან და ხალხში ეწევიან უმსგავსო პროვოკაციას: კავკასიის მთავრობა ბურჟუაზიის დამცველ-გამყიდველია, წითელი გვარდია დაქირავებული ყავს ბურჟუაზიასო და სხვა ათასი უმსგავსოება. მაგრამ საბედნიეროთ, მათ ასეთ პროვოკაციას ნაკლები გასავალი აქვს ხალხში და შესაფერ პასუხსაც იღებენ. აქვე უნდა აღვნიშნო, რომ რაჭაზე გავრცელებული ხმები სრულიად სიმართლე არ არის და რაჭის დემოკრატია ისეთი ბრმა არაა, რომ თავის დასაკლავი დანა თვითონ გამონახოს. მართალია, ჰქონდა ადგილი „ბალშევიკთა“ ხმაურობას, მაგრამ ოცი და თუ გინდ ასი მთელ ხალხს ხომ არ წარმოადგენს?

სურსათის მხრით მეტად უნუგეშო მდგომარეობაში ვართ. დიდი ხანია, რაც სიმინდის ყიდვა და მიწოდება სასურსათო კომიტეტს ძიანდვეს და ახალ სენაკშიც ჰყავს ამ უკანასკნელს „საგანგეო კომისია“, მაგრამ ჯერ ვერაფერს ვეღირსეთ და აქ კი შიმშილი უკვე დაიწყო. ამ ნიადაგზე კი მოსალოდნელი არის დიდი არევ დარევა. საჭიროა ჩვენი ასეთი გაჭირვება მიიღოს მხედველობაში „საგანგებო კომისიამ“ და დროზე მოგვაწოდოს სიმინდი.

ვალიკო დონაძე.

ს. საჭილაო (მარნის საზოგადოება) მობილიზაციის საქმე საჭილაოში ჩატარდა ჩვეულებრივათ. პირველად ხალხი დიდ ყოყმანს განიცდიდა, მაგრამ ზოგიერთ ადგილობრივ და უმთავრესათ კი ჩამოსული ამხ. ახსნა-განმარტების შემდეგ საზოგადოებამ ნდობა გამოუცხადა ამიერ კავკასიის მთავრობას და უკანასკნელ საზოგადოების მიტინგზე არჩეულ იქნა სამობილიზაციო კომისია, რომელიც დღესაც მოქმედობს, მაგრამ უნდა აღვნიშნო სამწუხაროდ, მოხალისეთა რაზმი ძლიერ სუსტი დარჩა, მგონი ერთმა განაცხადა თანხმობა და სხვანი კი მიყუჩებულან. ყველა უცდის მთავრობის საყვირის ძახილს; მაგრამ ეს გვიან იქნება, მოქალაქენო! საჭირო არის ჩვენც გამოვეხმაუროთ ხმას გურიისას, ხმას შეუპოვარს და რევოლიუციონურს. ძირს ლაჩართა საბუდარი! გაუმარჯოს თავისუფლებას და იმ გმირთ, ვინც მას დარაჯათ უდგას. საჭიროა სოფლის ყველა რევოლიუციონურ ორგანიზაციები დროზე გამოფხიზლდენ და ყოველ დღიურ საჭირ-ბოროტო საკითხებს ჯეროვანი ყურადღება მიაქციონ, თორემ „კუდაბზიკა თავადებს“ და ბნელ ძალებს არ სძინავთ. ისინი ავრცელებენ საზოგადოებაში ყოველგვარ პროვოკაციას, ყალბ შეუმოწმებელ ხმებს, რითაც არევ-დარევა შეაქვთ საზოგადოებაში. ჩვენი ვალია ვიქონიოთ სათანადო თვალყური და ამგვარ ელემენტების დროზე ჩაჩუმება შევსძლოთ. მოგიწოდებთ ყველას, ძილს დავაღწიოთ თავი და შევუდგეთ ენერგიულ მუშაობას, ყველა საქმისაკენ! დროა გამოვფხიზლდეთ!

ყუმბარა.

წერილი რედ. მიმართ

ამხ. რედაქტორო! ვინაიდან ჩემს ამხანაგ-ნაცნობებში ხმა გავრცელებულა, თითქოს მე შემედგინოს მე 4 ქართული მსროლელი პოლკი (ოზურგეთში) და მე ვიყავი ან ვიყო ამ პოლკის უფროსი, ამ ჭორების გასაქარწყლებლათ ვაცხადებ, რომ ზემოთ ნახსენებ პოლკთან არავითარი დამოკიდებულება არ მქონებია და არც დღეს მაქვს.

სასახლის კომენდანტი პოლკოვნიკი დათიკო ქარცივაძე.

სახალხო სახლი

სახ. სახ. არს. ქართვ. წარ. მმარ. წრე

სამშაბათს, 3 აპრილს 1918 წ.

წარმოდგენილი იქნება:

№ 21 †

ნომერი ოცდაერთი ჯვრით

დრამა 4 მოქ. ია ეკალაძესი.

ხელმძღვ. 1907 წ.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი: არჯევანიძე, თ. გოგოლაშვილი, ვ. მარგველაშვილი, ნ. ნინონი; ბბ. ნ. გოცირიძე, ვ. მამაჯანოვი, ი. მინდიაშვილი, ს. რომანიშვილი, სალაყაია, ა. თავდგირიძე, გ. ჯაბაური, ამბ. ივერელი, ვ. კობახიძე, ალ. შანშიაშვილი და ნ. ჭანკვატაძე.

დასაწყისი საღამოს 7 ნახ. საათზე. ადგილების ფასი 1 მ. 40-დან 35 კ. დე. ბილეთების კასა ღიაა ყოველ დღე დილის 12—2-მდე და საღამოს 6—8 ს-მდე.

შემდეგი წარმოდგენა 8 აპრილს.

რეჟ. კ. შათირიშვილი, რეჟ. თანაშემწე ალ. ბადრიძე. (2—1)

მარტის 20 გაიხსნა ახალი

სამკურნალო

ყოველგვარ ავათმყოფთათვის

ექიმ. ე. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანცის

სავადმყოფოში არსებობს კბილის საექიმო კაბინეტი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბარატორიით

მიხეილის და კიროჩნი ქუჩების კუთხე № 22. (შესასვლელი კიროჩნი ქუჩიდან) ტელეფ. 10—87. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 ს. ნაშუადღევის 3 საათამდე. ვენერიული და სიფილისის ავათმყოფების მიღება საღამოს 5—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 ს., კვირაობით ღარიბები უფასოთ მიიღებიან დილ. 10—12 საათ. (24—11)

ექიმი

დ. ი. ჯაფარიძე

მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 11—1 საათამდე, საღამოს 5—7 ს. მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ.

ექიმი ვ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორათ ნამყოფი იღებს ავათმყოფებს კანისა და ვენერიული სნეულებით ყოველ დღე 3—5 ნახ. საათამდე, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ. რაზიუზდის ქუჩა. № 19.

ს. კარალეთს და გორს შორის

დაიკარგა

[illegible]

გვარდიის საზოგ. თავდაცვის კომიტეტისაგან, რ. ს. დ. მ. პარტიის მანდატი და პირადული მოწმობა მოძრაობის განყოფილების უფროსიდან მოცემული. მპოვნელს ვსთხოვ გამომიგზავნოს შემდეგი მისამართით: ამიერ კავკ. რკ. გზ. ნავთლუღის აღმასრულებელი კომიტეტი ფარნაოზ ჯანელიძეს.

ექიმი

ბ. დონხინი

ყოფილი ასსისტენტი პარიზის მთავარ კლინიკისა იღებს

თვალის ტკივილებით ავადმყოფებს, დილის 10—12 და საღამოს 4—7 საათამდე. მიხეილის პრ., 76, (ხაიკინის კბილის საექიმო).

ექიმი გ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—6 საათამდე კვირა დღის გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 57, აფიცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

რენტგენის ელექტრო-სხივებით მკურნალი კაბინეტი ბერლინის უნივერსიტეტის მედიცინის დოქტორის

გ. გ. მეგრაბიანცისა

შინაგან ავათმყოფობათა სპეციალისტი. მიიღებიან გულისა და ჭლექით დაავადმყოფებულნი. ყოველგვარი გამოკვლევა, ფოტოგრაფიული გადაღება და წამლობა—სხივებით. მშრალი ჰაეროვანი ვანნები, პნევმოტორაქსი, დ'არსენვალისა ტოკი და სხვა. რენტგენო-ფოტოგრაფიული გადაღება წინასწარი ჩაწერით. ავათმყოფები მიიღებიან ყოველ-დღე დილის 9 საათ.—1 საათ. და საღამოს 5 საათ.—7 საათამდე. კვირაობით კი დილის 9 საათ. ადრესი: ბებუთოვის ქ. № 23. ტელეფონი 7—92.

ექიმი პ. ი. გვარჯალაძე

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი

ავათმყოფებს მიიღებს ყოველდღე საღამოს 5—6 ს., კვირა დღის გარდა. ქსენიევის ქუჩა, № 4, სასტუმრო ვეტცელის გვერდით. ტელ. 15—00.

ექიმი

დ. ი. ჟორდანია

იღებს ავათმყოფებს შინაგან და ვენერიულ ავათმყოფობით, სიფილისი მისი და შედეგები სისხლ ნაკლებბა. ქრონიკული მალიარია და ქრონიკული ტრაპერი. საღამოს 5—7 საათამდე გარდა კვირისა. გორის ქ. № 6 (დიდუბე). ტელ. 14—37.

ექიმი

ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა (ხელოვნური პნევმოტორაქსი) ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით. ავათმყოფთ ყოველ დღე დილის 11—12 საათამდე და საღამოთი 4—6 საათამდე. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11.

ექიმი

ვ. ვ. კლდიაშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ღებულობს ყოველ-დღე დღის 12—1 საათ. და საღამოს 5—7 საათამდე. მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 4, კუთხე მიხეილის პრ. ტელეფონი 8—48. ვაგზლის სამკურნალოში მიიღებს ყოველ-დღე დღის 1—2 საათამდე.

ექიმი ქალი

რ. ბ. შიშლო-საგაშვილი

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა საბებიო დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა, სახლი № 82.

სამკურნალო კაბინეთი

ექიმი ალექსანდრე დავითის ძის

კეკელიასი

მიიღება კანისა, ვენერიულისა და სიფილისიანი ავათმყოფები. (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ ტელეფონი 14—28

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი

მედიცინის დოკტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა.

შინაგან საბავშვო, საბებიო და საშვილოსნო სნეულებით ავადმყოფთ იღებს ყოველ-დღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათამ. უფასოთ იღებს ყოველ-დღე დილით 9—10 საათ. მისამართი: ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

[illegible] რუხაძისა, [illegible]